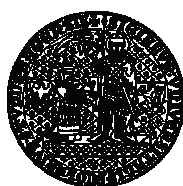


KARLOVA UNIVERZITA, PEDAGOGICKÁ FAKULTA, KATEDRA FRANCOUZSKÉHO  
JAZYKA



## **Využití písňe jako didaktického prostředku**

Autor: Monika Podlahová

Ročník: 7.

Učitelství pro SŠ, obor: Český jazyk – Francouzský jazyk

Vedoucí DP: PhDr. Silva Machleidtová

Praha, červen 2011

**Prohlášení o původnosti práce:**

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Praze dne 16. 6. 2011 .....

## **Poděkování**

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí své diplomové práce, PhDr. Silvě Machleidtové, za ochotu a za cenné rady a svým rodičům za morální i finanční podporu během mého studia na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy.

**Anotace:**

My work is dealing with the topic concerning the use of the song in the class. In the theoretical section, the author considers the teaching methods, types of exercises, connection of the song in the class with suggestopedia and the use of the song in the class where French language is taught. Then in the practical section she suggests the possibilities of the work with different songs in the class.

Práce se zabývá problematikou využití písně při vyučování. V teoretické části se autorka zabývá vyučovacími metodami, typy cvičení, spojení písně ve výuce se suggestopedií a využitím písně v hodinách francouzského jazyka. V praktické části pak navrhuje možnosti práce s různými písněmi v hodinách.

## **Obsah:**

<b>ÚVOD .....</b>	<b>8</b>
<b>1. MOTIVACE VE VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍM PROCESU .....</b>	<b>10</b>
<b>1. MOTIVACE VE VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍM PROCESU .....</b>	<b>10</b>
1.1. Motivace učební činnosti žáků .....	10
1. 1. 2. Motivace žáků ve vyučování.....	12
1. 1. 3. Způsoby motivace.....	13
1. 1. 3. Interakce učitel X žák.....	13
<b>2. VYUČOVACÍ METODY .....</b>	<b>15</b>
2. 1. Dělení vyučovacích metod.....	15
2. 1. 2. Motivační metody.....	17
<b>3. CVIČENÍ.....</b>	<b>18</b>
3. 1. Zásady pro práci se cvičeními .....	18
3. 2. Typy cvičení .....	18
3. 2. 1. Cvičení použitelná s písni.....	19
3. 3. Domácí úkoly .....	20
<b>4) SUGESTOPEDIE .....</b>	<b>22</b>
4. 1. Historie a zkoumání sugestopedie .....	22
4. 2. Sugestopedie a jednotlivé učební typy.....	24
4. 3. Zvuková a jazyková metoda.....	25
<b>5. POUŽITÍ PÍSNĚ PŘI HODINÁCH FRANCOUZSKÉHO JAZYKA .....</b>	<b>27</b>
5. 1. Druhy písni a jejich funkce .....	27
5. 2. Píseň a výslovnost.....	28
5. 3. Píseň a slovní zásoba .....	30
5. 4. Píseň a reálie a lingvoreálie .....	32

5. 5. Píseň a gramatika .....	34
<b>6. Správný výběr písně.....</b>	<b>36</b>
6. 1. Oblíbenost písní a interpreta.....	36
6. 2. Obtížnost písně.....	37
6. 3. Obsah písně .....	39
<b>7. DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ .....</b>	<b>40</b>
7.1. Četnost používání písní při výuce jazyka .....	42
7.2. Používá váš učitel píseň při výuce jazyka? Pokud ano, jak často?.....	43
Druh písní a jejich oblíbenost .....	43
7. 3. Vybírá učitel písně podle vašeho vkusu? .....	44
7. 4. Jsou písně i součástí vaší učebnice?.....	45
7. 5. Pokud jsou písně součástí vašich učebnic, líbí se vám? .....	45
7. 6. Pokud jsou písně ve vaší učebnici obsaženy, jedná se o písně lidové či populární? .....	46
7.7. Aktivity prováděné při poslechu písně .....	47
7.8. Kdo vybírá píseň? .....	48
7. 9. Důležitost písně při výuce jazyka.....	49
<b>8. Konkrétní aktivity s písněmi – podle jazykových úrovní evropského referenčního rámce .....</b>	<b>51</b>
8. 1. Evropský referenční rámec .....	51
8. 2. Píseň obecně.....	53
8. 3. Edith Piaf - À Quoi ça Sert L'amour ?(úroveň A2,B1).....	53
8. 4. Louise Attaque – Je t'emmène au vent.....	57
8. 5. Frère Jacques .....	61
8. 6. Sur le pont d'Avignon .....	62
8. 7. Joe Dassin – Les Champs Élysées.....	64
8. 8. Jacques Brel – Amsterdam .....	67
<b>9. Závěr .....</b>	<b>71</b>

<b>10. Résumé.....</b>	<b>73</b>
<b>11. Seznam použité literatury : .....</b>	<b>78</b>
<b>12. Přílohy .....</b>	<b>80</b>

# ÚVOD

Výuka cizích jazyků je v dnešní době jedním z nejdůležitějších oborů našeho školství. Učitelé hledají stále nové a nové prostředky ke zvyšování zájmu o studium cizích jazyků. Snaží se žáky stále více motivovat.

Píseň je jedním z nejpobulárnějších žánrů. Proto je právě píseň oblíbenou didaktickou pomůckou pro učitele. Důvody používání písni při výuce jsou různé, jedním z nich je však ten, že písni jsou velmi známé. Většina lidí je každodenně poslouchá na vlnách rádií, z cd nebo na počítači. Píseň je definována jako dílo složené z hudby a textu. Zároveň je sloučením melodie, hlasu, rytmu a osobní interpretace zpěváka.<sup>1</sup> Tyto jednotlivé složky se však mění podle vůle autora. Pro někoho je píseň pouhým spojením textu a hudby, pro jiného je to text, hudba a osobnost zpěváka. Celkově můžeme říct, že se píseň skládá ze tří složek. Těmi jsou melodie+hlas+doprovod, text a obrazové ztvárnění (pokud se jedná o videoklip k písni).<sup>2</sup>

Při práci s písni musíme také brát v úvahu způsob, jakým budeme pracovat při samotném čtení textu písni. Zde musíme rozlišovat, jestli se jedná o píseň, která je psána jako báseň, to znamená ve verších. Tehdy je práce s jazykem velmi obtížná. Text písni však také může být vyjádřen jako nějaký příběh nebo jako dialog.

Dalším bodem při práci s písni je samotný poslech. Ani ten není univerzální. Liší se samozřejmě s každým posluchačem, náladou posluchače a jeho hudebním vkusem. Samotná píseň zní samozřejmě jinak při poslechu z nějakého hudebního nosiče a jinak na živo při koncertu zpěváka nebo skupiny. Pokud se však máme zabývat písni jako didaktickým prostředkem používaným ve škole, je jasné, že budeme brát v úvahu hlavně reprodukci pomocí přehrávání CD nebo jiného média v rádiu nebo počítači. Pokud máme k dispozici právě počítač nebo video, můžeme k práci použít i klip, který byl k písni natočen. Díky tomu můžeme využít i vizuálních vjemů, které hudební klip u posluchačů vyvolá.

---

<sup>1</sup> J. – L. Duffay, F. Grégoire, F. Maingain, La Chanson, str. 6

<sup>2</sup> J. – L. Duffay, F. Grégoire, F. Maingain, La Chanson, str. 6



Píseň samotná je velmi důležitou součástí našich životů. Ve většině případů písně neposloucháme vědomě, ale jsou jakousi kulisou dnešního světa. Hudba je slyšet v obchodech, při nejrůznějších akcích. Pouštíme si ji doma jen jako zvukovou kulisu k práci, aniž bychom ji vždy plně vnímali. Hudba je však velmi důležitá při utváření osobností mladých lidí. Ti se často chtějí podobat svým idolům. Proto se podobně oblékají, v kadeřnictvích chtějí vytvořit stejné účesy. Navíc se snaží chovat stejně nebo alespoň podobně jako jejich hvězdy. Jako příklad si můžeme ukázat styl dnešních dětí. To, jaký styl hudby poslouchají, velmi ovlivňuje jejich životní styl, způsob oblékání i celkové chování. Proto můžeme na ulicích potkat chlapce, kteří jsou oblečení jako drsní rapeři nebo naopak slečny, ve kterých můžeme poznat zpěvačky moderní popové hudby.

Kromě vlivu na vzhled člověka však může mít píseň vliv i na jeho myšlení. Lidé mohou být písní manipulováni, může je posílit, může jim evokovat nejrůznější životní situace. Písně často vznikaly pro posílení lidského myšlení, častým příkladem jsou třeba národní hymny.

Ve své práci bych se ráda věnovala písni a jejímu využití při výuce francouzského jazyka na základních a středních školách. Díky písni mohou žáci lépe poznat kulturní vývoj Francie a dalších frankofonních zemí. V další části provedu analýzu dotazníků, které jsem dala k vyplnění žákům na několika základních a středních školách. V poslední části bych pak ráda ukázala, jak se dá s písničkami v hodinách pracovat. Písně jsou rozděleny podle jednotlivých úrovní evropského referenčního rámce. Na vybraných písních uvedu několik typů cvičení.

## 1. MOTIVACE VE VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍM PROCESU

Učební činnost, kterou žák provádí, je jedním z důležitých momentů rozvoje jeho motivační sféry. V průběhu aktivních učebních činností v příznivých osobních vztazích, v dobré emoční atmosféře a při užití vhodných metod vyučování se může měnit struktura motivace k učení. Žák má stále zájem o předmět, ale v jeho zájmu se do popředí dostávají jiné motivy než dříve. Během tohoto procesu může dojít k přeměně vnější motivace na motivaci vnitřní. Aktualizace motivace učební činnosti je cestou zvyšování její efektivity.<sup>3</sup> O vnitřní motivaci mluvíme tehdy, když motivace učební činnosti vyplývá převážně z poznávacích potřeb – vnitřní z hlediska této činnosti, protože činnost sama uspokojuje danou potřebu. Naopak o vnější motivaci se jedná v případě, kdy jsou prostřednictvím učební činnosti uspokojovány jiné, původně na ní nezávislé potřeby. Vnitřní motivace bývá považována za kvalitnější, efektivnější a stálější než motivace vnější.

### 1.1. Motivace učební činnosti žáků

Pokud se máme zabývat motivací ve škole, musíme uvažovat nejméně o třech zdrojích. Jsou to tři skupiny potřeb, pro které se v optimálním případě stává učební činnost komplexní incentivou. Musíme tedy brát v potaz proces poznávání a získávání nových poznatků - poznávací potřeby - ; sociální vztahy, jak v průběhu učební činnosti, tak jako následek výsledku této činnosti – sociální potřeby - a v neposlední řadě také potřeby výkonové, tj. úroveň obtížnosti úkolů, které jsou na žáka kladeny.

Učitel by měl najít optimální přístup k motivování žáků ve vyučování. Musí tedy zjistit, která z uvedených potřeb je u daného žáka nejvíce zastoupena. Z toho vyplývá, že každého nemůže samozřejmě zaujmout stejná činnost. Potřeby žáků jsou různé, proto by se měly lišit i motivační činnosti. Učitel může tedy k motivování žáků

---

<sup>3</sup> Hrabal, Man, Pavelková, Psychologické otázky motivace ve škole, str. 26

ve vyučování přistupovat dvojitým způsobem. Prvním je navodit takové podmínky, které obsahují tak silné incentivy, že je pravděpodobné, že vzniklá motivace bude vycházet z aktualizace daných potřeb. Takovými prostředky jsou například soutěžení ve vyučování nebo problémové vyučování. V problémovém vyučování se žák podílí na vytváření informací, které potřebuje. Vyvíjí pracovní úsilí, které se často opírá o experiment. Problémové vyučování v sobě harmonicky slučuje pěstování tvořivosti žáka s osvojováním dovedností technického charakteru. Takové vyučování dává žákům zažít pocit objevitelského nadšení, neboť vychází z myšlenky - nejlepší způsob, jak se něčemu naučit, je objevit to sám.<sup>4</sup> Nesmíme ovšem opomenout zmínit i nevýhody, které může toto problémové vyučování představovat. Učení a vyučování nemůže být založeno pouze na snaze napodobovat objevitelské cesty vědeckého zkoumání. Takové snažení odporuje přirozenému poznávání - ne každý člověk je vědec, zastoupení vědců v populaci je malé. Proto nemůže být takové vyučování plně přirozené. V běžném životě jen některé zákonitosti člověk odhalí sám, jiné, ačkoli má s nimi dlouhou zkušenost na základě vlastního pozorování, mu jsou zprostředkovány. Žák nemusí vždy nutně vše objevovat sám, ale také může aktivně přejímat od jiných - se zájmem a kriticky. Kritický postoj ke zprostředkovaným informacím umožňuje žákovi předávanou myšlenku odmítnout nebo ji více či méně upravit, aby odpovídala jeho představám. Pokud tímto způsobem doplníme problémové vyučování, můžeme je dobře uplatnit ve školní praxi.

Druhým způsobem, jak správně motivovat žáky při výuce, je respektování dominující potřeby určitých žáků a zaměření se na ně individualizací některých prvků vyučování s ohledem právě na tyto jedince. Učitel musí tedy vybírat takové úlohy, aby odpovídaly jejich zájmovému zaměření nebo podle těchto žáků stanovit úroveň výkonových potřeb. Jednou takovou individualizací výuky může být i zařazení písňe do vyučovací hodiny. Píseň je pro některé žáky velmi silným motivačním faktorem. Pokud slyší v originále píseň, která je zaujme, chtějí rozumět jejímu textu. Z osobní zkušenosti znám případ, kdy si žáci sami vyžádali text písňe, kterou slyšeli v televizní reklamě a zaujala je.

---

<sup>4</sup> <http://lide.uhk.cz/pdf/ucitel/cachojal/MATEJ/ULOHY/ULOHY.HTM>

## 1. 1. 2. Motivace žáků ve vyučování

Jedním z hlavních cílů učitele je bezpochyby motivace žáků. Učitel by měl žáky motivovat jak vědomě, tak nevědomě. Vědomě navozováním vhodných podmínek k učení a nevědomě způsobem interakce s jednotlivými žáky. Právě tato interakce je „*zdrojem kognitivních motivačních procesů, spočívajících ve vzájemném očekávání (jak učitele od žáka, tak i žáka od učitele) a interpretaci vzájemného chování.*“<sup>5</sup> Učitel může také při vyučování zcela záměrně navozovat takové podmínky, při kterých se zvyšuje pravděpodobnost aktualizace určité skupiny potřeb žáků. Učitel tedy může ovlivňovat sociální klima třídy při vyučování buď způsobem vedení žáků nebo vhodně zvolenou vyučovací formou. Musí se rozhodnout, zda použije frontální nebo skupinové vyučování. V druhé řadě musí učitel vhodně projektovat vyučování z hlediska obsahu. Důležitá je též správná volba způsobu výuky – názorné vyučování, problémové vyučování, projektové vyučování atd. V neposlední řadě pak musí učitel vybrat vhodný způsob hodnocení žáků. Je možné hodnotit žáky využitím odměn a trestů. V tomto případě pak záleží především na volbě formy, intenzity a frekvence.

Vedle pozitivní motivace se však může objevit i motivace negativní. Za nejvýznamnější zdroj této motivace považujeme frustraci potřeb jednotlivých žáků. Mírná frustrace může žáka nabudit, zvýšit jeho výkony. Pokud už se však jedná o frustraci silnou, bývá to často spouštěcím mechanismem obranných reakcí, jakými mohou být například nechuť k učební činnosti a snaha ukončit, pokud možno co nejdříve, školní docházku.

Další velmi důležitou motivační komponentou učební činnosti je proces přijímání a stanovování cílů. Takové cíle mají širokou motivační působnost. Škola může přispět jak pozitivně, tak negativně k utváření a rozvíjení této kognitivně motivační charakteristiky žáků. Učební cíl, požadavek na žáka, je žákem transformován v závislosti na předchozí zkušenosti, sebepojetí a úrovni výkonových potřeb do cíle individuálního. Žák očekává dosažení a naplnění cíle a zjišťuje příčiny úspěchu či neúspěchu. Výsledek ovlivňuje žáka v jeho dalším sebehodnocení a stanovování cílů.<sup>6</sup>

---

<sup>5</sup> Hrabal, Man, Pavelková, Psychologické otázky motivace ve škole, str. 28

<sup>6</sup> Hrabal, Man, Pavelková, Psychologické otázky motivace ve škole, str. 30

### 1. 1. 3. Způsoby motivace

Žáka můžeme motivovat nejrůznějšími způsoby. Můžeme říci, že dvěma nejlepšími způsoby motivace jsou „radost z práce“ a „zájem o věc“. Právě radost je pro člověka nejlepší odměnou za vykonanou práci. Kdo ví, co chce a proč to chce, může vždy dosáhnout svého cíle, protože bude správně motivován. Je velmi důležité vyhnout se negativním motivacím. V učitelském povolání je příklad negativní motivace zastrahování pětkou z testu nebo zkoušení. Žák se může po takové výhružce cítit nervózní a jeho výkon tím pak může být poznamenán. V tom případě žáka vůbec nebudeme motivovat k lepšímu výkonu, ale naopak v něm budeme postupně budovat strach před trestem. Pravým opakem a správnou motivací jsou odměny. Je proto důležité, aby učitel našel vhodné podněty, kterými by mohl žáky efektivně motivovat.

Vzhledem k tématu diplomové práce je důležité zdůraznit, že můžeme velmi dobře využít motivaci hudbou. Právě ta může určitá povzbuzení stupňovat. Je velmi důležité, aby učitel vybral správnou hudbu, aby si ji žáci svým způsobem vážili. Nesmí ji cítit jako „šum, který rozptyluje naši pozornost. Rušivým vlivům, jako jsou zprávy a komentáře se musíme vyhnout.“<sup>7</sup>

Píseň použitá pro podporu ve vyučování spouští u žáků interaktivitu a snahu mluvit při hodině. Zjednodušuje použití nejrůznějších aktivit a otvírá studentům pohled na svět. Učitel, který používá píseň při své výuce, má možnost plně využít svou kreativitu a vymyslet nejrůznější aktivity s písní spojené.

### 1. 1. 4. Interakce učitel X žák

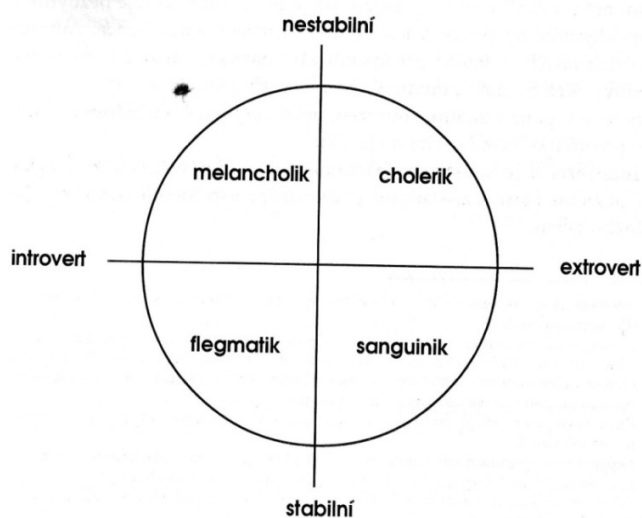
Interakce mezi učitelem a žákem vzniká už když se učitel poprvé postaví před novou třídu. Už tehdy se otevírá celá škála nových vztahů. Od prvních sympatií, přes lhostejnost až po antipatie. Vztahy mohou být jak vzájemné, tak jednostranné. První interakce probíhají ve vyučování, žáci podávají své první výkony a učitel prvně hodnotí jejich práci. Mezi oběma stranami se začínají utvářet určitá mínění. Tato vzniklá mínění

---

<sup>7</sup> Tepperwein, Kurt , „Umění“ lehce se učit, strana 39

mohou být více či méně stabilní. Zejména učitel si vytváří o svých žácích mínění, které ho provází jak při nezávazném hovoru, tak při zkoušení nebo hodnocení.

Velmi důležitým faktorem při interakci učitel-žák jsou osobnostní typy těchto dvou aktérů. Právě znalost osobnosti žáka je předpokladem učitelova individuálního přístupu, který je obecně didaktickým principem. V typologii se vychází z modelu H. J. Eysencka a klasického Hippokratova členění. J. Linhart spojil oba modely do následujícího grafu:<sup>8</sup>



Pro žáka se jeví nejpříznivěji charakteristika extrovert-stabilní-sanguinik. Osobnostním typem učitele je pedotrop nebo logotrop. Logotrop je orientován vědecky, k systému učiva, k předmětu, který vyučuje, méně k metodám, které preferuje zase pedotrop.<sup>9</sup>

---

<sup>8</sup> Kolektiv autorů, Didaktika cizích jazyků na přelomu století, strana 38

<sup>9</sup> Kolektiv autorů, Didaktika cizích jazyků na přelomu století, strana 39

## 2. VYUČOVACÍ METODY

Teoretická a praktická znalost vyučovacích a výchovných metod patří k nejdůležitějším dovednostem učitele. Jejich funkce je především vzdělávací. Jejich úkolem a smyslem je zprostředkovat žákům poznatky a dovednosti a rozvíjet jejich poznávací zájmy a procesy. „*Vyučovací metoda je cílevědomý, promyšlený způsob nebo postup, kterého učitel soustavně užívá a jímž usiluje v souhlase s podstatou vyučování o dosažení stanoveného výchovně vzdělávacího cíle.*“<sup>10</sup> Pokud bychom se měli zamyslet nad funkcí vyučovacích metody, určitě bychom jako první uvedli dosažení realizace určených cílů. Nejvyšším smyslem vyučovacích metody je dosáhnout účinně a trvale požadovaných změn ve vzdělání osobnosti.

### 2. 1. Dělení vyučovacích metod

Jako jedno z kritérií třídění typologie vyučovacích metod je uváděno hledisko třídění podle logického zřetele, a to na metodu analytickou, syntetickou, srovnávací, induktivní, deduktivní, genetickou a dogmatickou.

- analytická metoda: postupuje od celku k částem ; analýzu je třeba používat ve všech předmětech, jelikož bez analýzy nejde poznávat, analýza však musí být učitelem usměrňovaná
- syntetická metoda: postupuje od části k celku, používáme ji zejména ve čtení a psaní. Tato metoda učí vyšším souvislostem, vede k tvorbě nových obrazů.

---

<sup>10</sup> Mojžíšek,L., Vyučovací metody, str. 10

- analyticko-syntetická metoda: využívá obou logických postupů. *“Učitel, který nerozvíjí analýzu, učí povrchně, Bez syntézy naopak atomizujeme a neučíme v širších souvislostech, nevytváříme obecné postoje.”*<sup>11</sup>
- induktivní metoda: postupuje od jednotlivých faktů a vztahů k obecnějšímu závěru
- deduktivní metoda: postupuje od obecných zákonů, pravidel a regulí směrem k individuálním jevům a vztahům. Ve vyučování je při podávání učiva rychlejší než metoda induktivní, je však vhodná u žáků starších a vyspělejších.
- genetická metoda: usiluje o rozvíjení vědomostí přímo před žákem. Myšlenky, důkazy k tvrzení jsou vyvíjeny jedna po druhé tak, že závěr je žáku pochopitelný.
- dogmatická metoda: usiluje o východisko z teze, která je pravdivá a neměnná, je obdobou deduktivní metody
- srovnávací metoda: metoda, která srovnává jevy podle stanovených kritérií a hodnotí je kvalitativně nebo kvantitativně

Dalším kritériem pro dělení metod je pak charakter zdroje informací. Zdrojem informací může být slovo, mluvené nebo tištěné, nebo činnost. Podle tohoto kritéria dělíme metody na:

- metody slovního sdělení (metody živého slova)
- metody knižního poučení (například samostatné studium literatury)
- pracovní metody (například laboratorní práce)
- metody pozorování objektů (demonstrace, pozorování obrazů, filmů...)<sup>12</sup>

---

<sup>11</sup> Mojžíšek, L., Vyučovací metody, str. 64.

<sup>12</sup> Mojžíšek, L., Vyučovací metody, str. 73



## 2. 1. 2. Motivační metody

Motivační metody mají své významné místo ve vyučovacích formách. Jsou vždy na počátku sdělování, objevování nových poznatků. Motivační metody ovlivňují vztah žáka k učení, jeho iniciativu, trvalost a intenzitu volného úsilí v činnosti. Souvisí se snahou uspokojit žákovy potřeby a využívají se incentive. Existují tři základní přístupy při utváření motivace žáků k vyučovacím procesu.

- individuální : zaměřen na konkrétního žáka, při velkém množství žáků nelze využít)
- typologický: společný motiv pro celou třídu, závisí na homogenitě třídy
- topologický: více různých motivů, žák si mezi nimi vybírá<sup>13</sup>

Použití písňe při výuce bezesporu mezi motivační metody patří - jedná se o demonstrační motivaci. Oživuje běžnou hodinu, upoutává žáka a vzbuzuje jeho zájem o předmět. Ta patří k nejpřitažlivějším metodám tohoto typu. Učitel vzbuzuje pozornost žáků už tím, že přináší do třídy něco nového, neotřelého. V našem případě se jedná o reprodukci písňe a s tím spojená cvičení. Není vhodné říkat žákům o úmyslu předem, protože se tím zbavíme oživujících prvků ve vyučování. Dnešní moderní technika poskytuje velké množství možností. Přehrávání písňe včetně videoklipu na velkých obrazovkách nebo plátnech a následná práce s interaktivní tabulí mohou být jedněmi z nich.

Motivační didaktické metody a jejich realizace jsou vázány na osobnost učitele. Promítá se do nich učitelův pedagogický profil. Musí také být uzpůsobeny žákovi, jeho individuálním a věkovým zvláštnostem, jeho pedagogické vyspělosti a sociálnímu a estetickému profilu.<sup>14</sup>

---

<sup>13</sup> <http://telesna-vychova.studentske.eu/2007/12/motivan-metody-zmrn-dlouhodob-i-situan.html>

<sup>14</sup> Mojžíšek,L., Vyučovací metody, str. 85

## 3. CVIČENÍ

### 3. 1. Zásady pro práci se cvičeními

Cvičení a procvičování představují spojovací článek mezi prezentací učiva a ověřením úspěšnosti vyučování. Pokud chceme pracovat s jednotlivými cvičeními, musíme si nejdříve zvolit cíl, kterého chceme dosáhnout. U každého cvičení musíme znát jeho účel. Pokud žáci mají splnit nějaký druh cvičení, jeho zvládnutí hodnotíme podle toho, jak kvalitně je jev obsažený ve cvičení zvládnut. Podle toho by měl učitel zvolit další postup. Buď jev dále procvičovat nebo s vědomím, že je žáky dobře pochopen, přejít k jevu dalšímu. „*Aplikace cvičení ve vyučovací hodině zahrnuje zpravidla prvotní nácvik nového učiva, procvičování a opakování, popřípadě docvičování dřívějšího učiva, a to v pořadí které závisí na struktuře a cíli vyučovací jednotky.*“<sup>15</sup> Stejně zásady musíme dodržovat i při práci s písní. Píseň učitel vybírá podle jevu, který chce s její pomocí procvičit. Stejně tak by měl mít i zpětnou vazbu, zjistit, jestli si žáci cvičením opravdu upevnili své vědomosti.

### 3. 2. Typy cvičení

Cvičení plní dvojí funkci, a to funkci ovlivňovací a kontrolní. „*Za vlastní cvičení můžeme tedy pokládat tu část vyučování-učení, ve které dochází k uložení jazykových jevů v žákově dlouhodobé paměti.*“<sup>16</sup> Základním stavebním kamenem je opakování. Cvičení bez opakování není cvičení. Nejdůležitějším rozdělením pro cvičení je rozdělení na cvičení jazyková, předřečová a řečová. Jazyková cvičení se zaměřují na jazyk. Můžeme do nich zahrnout cvičení fonetická, pravopisná, lexikální a gramatická. Předřečová cvičení jsou mezistupněm mezi cvičeními jazykovými a

---

<sup>15</sup> Hendrich, J. a kol. , Didaktika cizích jazyků, str. 327

<sup>16</sup> Choděra, R., Ries, L., Mothejzíková J., Hanzlíková, M., Malíř, F. : Didaktika cizích jazyků na přelomu staletí, str. 95

řečovými. Jsou zaměřená na nácvik prvků spojených s určitou komunikativní funkcí. Ve francouzštině může učitel použít předřečová cvičení například při procvičování slovesných vazeb. Třetím, posledním, typem cvičení jsou cvičení řečová. Ta slouží k fungování jazyka, tedy k řeči. Jinými slovy slouží k nácviku, rozvíjení a upevňování řečových dovedností, jakými jsou například porozumění písemnému projevu, čtení, překládání nebo tlumočení. Cvičení jazykové však bývá vhodnou průpravou pro cvičení řečové. Logicky z toho vyplývá, že procvičování pomocí písňe patří jednoznačně do řečových cvičení. Je však důležité zdůraznit, že čisté typy těchto cvičení nejsou moc běžné, většinou se jedná o jejich propojení. Pokud učitel chce sám vytvořit takové cvičení, musí dbát na přiměřenost jejich rozsahu. Je nutno zvažovat délku vět a náročnost požadované řečové činnosti.

### **3. 2. 1. Cvičení použitelná s písni**

a) apercpeční: Při tomto druhu cvičení žáci cvičí sluchové vnímání. Současně s ním také vnímání a rozlišování fonetických jevů na základě akustických podnětů. Můžeme spojit i akustické podněty s podněty vizuálními. V tomto případě je nejlepší spojit poslech písňe s reprodukcí klipu, ve kterém se dobře viditelná interpretova artikulace. Žáci se kromě poslechu soustředí i na pohyb mluvidel a snaží se zpěváka napodobit. Učitel by měl pracovat současně s žáky a jít jim příkladem. I když by učitelova výslovnost měla být bezchybná a on by měl jít žákům příkladem, není vhodné, aby slyšeli cizí jazyk pouze od svého vyučujícího. Studenti by si potom mohli osvojovat zvukovou podobu cizího jazyka jen s jediným vzorem a to by pro ně nebylo vhodné. Proto učitelé zařazují do své výuky i doplňující zvuková cvičení. Ať už je to práce s písničkou nebo zařízení přednášek vedených rodilými mluvčími.

b) reproduktivní cvičení imitační: V tomto případě žáci cvičí sluch i výslovnost zároveň. Tento nácvik se může provádět buď na izolovaných hláskách, izolovaných slovech nebo na celých větných celcích. V případě, že budeme v hodině pracovat s písni, můžeme podtrhat v textu, který žákům rozdáme, problematická místa a ta pak budeme procvičovat. Ve francouzském jazyce se může jednat například o správnou výslovnost nosovek. Učitel se tedy musí zaměřit na to, aby vybral píseň, ve které bude daný obtížný jev zastoupen. Přímo v hodině se pak musí soustředit na analýzu a

současně opravu případných chyb ve výslovnosti. Musí po žácích vyžadovat, aby „žáci říkali věty jako intonační celky se správnou větnou intonací.“<sup>17</sup>

c) audiografická cvičení: při takových cvičeních žáci poslouchají píseň a následně ji reprodukuje do písemné formy. Cvičení může probíhat formou diktátu – učitel pustí dětem píseň, po větných celcích ji zastavuje a žáci její text přepisují. Pokud učitel nechce, aby žáci ztráceli čas a psali celé věty, může jim připravit doplňovací cvičení a žáci pak v tomto případě pouze doplňují chybějící slova.<sup>18</sup>

Pokud pracujeme při hodině s písní, jedná se o druh poslechového cvičení. Učitel musí při výběru písně dbát na několik zásadních kritérií. Na obsahovou stránku, jazykovou a stylistickou stránku, na rozsah poslouchané písně a na kvalitu zvukového materiálu. Obsahová stránka písně by samozřejmě měla být přiměřená věku i znalostem žáků, se kterými chceme pracovat. Poté se musíme zaměřit na jazykovou stránku projevu. Slovní zásoba v písních bývá většinou hovorového rázu, proto je velmi důležité, aby na tuto skutečnost vyučující upozornil. Na konci písně je důležité probrat slovní zásobu a seznámit žáky s tím, které výrazy patří pouze do hovorového jazyka a které můžeme používat i v jazyce spisovném a psaném. Co se týče rozsahu, u písně je těžší ho určit. Celkově však platí zásada, že začátečníci a malé děti by měli být seznámeni pouze s jednoduchými písněmi, kde se v jednotlivých slokách obměňují pouze některá slova. Učitelé většinou používají pouze originální nahrávky, aby byla zvuková kvalita co nejlepší. Bude – li se jednat o začátečníky, určitě by neměly být používány záznamy z nejrůznějších koncertů, ve kterých se srozumitelnost ztížena potleskem nebo jiným zvukovým doprovodem.

### 3. 3. Domácí úkoly

Domácí úkoly jsou velmi důležitou součástí výuky. „Žáci se nejlépe učí, pokud jsou jim domácí úkoly zadávány pravidelně, pokud se známkují a brzy po odevzdání

---

<sup>17</sup> Hendrich, J. a kol. , Didaktika cizích jazyků, str. 170

<sup>18</sup> Hendrich, J. a kol. , Didaktika cizích jazyků, str. 168 - 170

*vracejí žákům a pokud slouží především opakování učiva předtím vyloženého učitelem ve škole*<sup>19</sup> Domácí úkoly jsou efektivním nástrojem pro to, aby žák bezpečně zvládl faktické znalosti a pojmy a aby si vytvořil důležité pracovní návyky. Pokud žáky seznámíme při výuce s novým gramatickým jevem nebo s novou skutečností, měli bychom jim dát za domácí úkol aktivitu s touto skutečností spojenou. Ta umožní žákovi uvažovat o učivu a seznámit se s ním hlouběji, než lze v rušném prostředí třídy. Jestliže se žáci naučí při poslechu písničky nový gramatický čas, je třeba jim za domácí úkol dát cvičení, které se tomuto času věnuje. Například procvičení samotného tvoření jednotlivého času nebo jeho použití ve větách a v celém kontextu. Díky domácím úkolům má učitel zpětnou vazbu a může se přesvědčit o pochopení dané problematiky ze strany žáků. Učitel by měl žákům zadávat domácí úkoly často a vždy by se měly vztahovat k tomu, co se probírá ve škole.

---

<sup>19</sup> Mezinárodní akademie vzdělávání / UNESCO, Efektivní učení ve škole, Portál s. r. o. , Praha 2005

#### **4) SUGESTOPEDIE**

Využití písne při výuce jazyka spadá do pedagogické disciplíny, která se nazývá sugestopedie. Sugestopedie je metoda přirozeného učení. Základem výuky je souvislý, zajímavý příběh, ve kterém jsou formou dialogů přirozeně zabudovány všechny gramatické jevy a slovní zásoba je reprodukována tak, jak je používána v běžných životních situacích. Význam slov se učí ve větách a v kontextu příběhu živým a velice zábavným způsobem. Vychází se z celku, z něhož se postupně vybírají a procvičují určité jevy a situace. Význam slov se učí přímo v ději, čímž vzniká přirozený jazykový cit.<sup>20</sup>

##### **4. 1. Historie a zkoumání sugestopedie**

Zakladatelem přístupu je bulharský vědec Georgi Lozanov, jehož metoda slaví své úspěchy od roku 1970. Již asi 25 let jsou vedeny po celém světě jazykové sugestopedické kurzy. Jejich výsledky např. v základním jazykovém kurzu jsou pro mnohé překvapivé vzhledem k tomu, že základní jazykové znalosti v rozsahu cca 1 roku běžné výuky získáte již během sedmi až devíti dní. Pomocí této metody je možné se za den naučit až 1800 slov. Schopností sugestopedů využívá stále více firem, a to i v oblasti výcviku marketingu, managementu nebo znalosti práce s počítači. Tato metoda má velmi široké uplatnění. Pomůže stupňovat osobní výkony ve škole i ve sportu, ale samozřejmě také v kariéře. Přesto tato metoda není ve školách celoplošně rozšířena, dokonce málokde je využívána alespoň částečně. Důvodem je jednak nízká flexibilita školního systému, a zejména vysoká náročnost na lektory: pro její široké uplatnění je nutné přehodnotit zaběhnuté koleje a osvojit si nové tvůrčí schopnosti, metody výuky a rozšířit poznatky o lidském mozku.<sup>21</sup>

Při zkoumání sugestopedických postupů došel Georgi Lozanov k překvapujícím závěrům. Jeden příklad mnoha experimentů: studentům bylo v sugestopedické lekci během jednoho dne předloženo 100 nových francouzských

---

<sup>20</sup> <http://www.sugestopedie.cz/sugestopedie/>

<sup>21</sup> <http://www.sugestopedie.cz/historie-sugestopedie/>

slovíček. Následný test ukázal, že si na pasivní úrovni zapamatovali 92% těchto slov. Když tento experiment provedl s 200 slovíčky v jednom dni - výsledek byl 96,2% a s 1 000 slovy v jednom dni - 96,1%! Stále více se utvrzovalo jeho přesvědčení, že klíčem nejsou žádné speciální sugesce či manipulace s vědomím, ale právě naopak - klíčem je desugesce našich představ a očekávání toho, jak málo a jak pomalu jsme schopni se učit, překonání tzv. "social suggestive norm", čili osvobození od omezujících sugescí a vlivů.<sup>22</sup>

Tato metoda má i své vedlejší účinky. Jsou však především pozitivní. Mezi nejdůležitější patří obrovský rozvoj osobnosti. Pokud dosáhneme dobrých výsledků, měly by se zlepšit i naše vztahy k druhým lidem, protože dosáhneme vnitřního uspokojení. Tato metoda totiž odstraňuje blokády jako strach, vnitřní zábrany a komplexy, a tak uvolňuje přirozenou lidskou schopnost učit se.<sup>23</sup>

Sugestopedie používá při své práci i již výše zmíněnou motivaci hudbou. Rozhodující pro správnou motivaci hudbou není osobní vkus žáka, který se chce učit. Podle sugestopedických pravidel musíme používat takovou hudbu, která správně navodí všechny myšlenkové a fyzické procesy. „*Dr. Lozanov používá zcela specifickou hudbu, většinou hudbu barokní a vždy ve čtyřčtvrtovém taktu. Tato hudba umožňuje duchovně zcela uvolněný a optimálně vnímaný stav.*“<sup>24</sup>

Pokud budeme používat hudbu při výuce, měli bychom ji přehrávat tak hlasitě, abychom přitom mohli jasně a srozumitelně přijímat učební program. Podle sugestopedických zásad nemusíme hudbu stále obměňovat, ale můžeme si vytipovat pro studenty příjemné skladby a ty opakovat v určitých intervalech stále za sebou. Důležité je si uvědomit, že hudba má uklidňovat, ale ne uspávat. Proto bychom vždy k závěru hodiny měli zařadit nějakou živější skladbu. Při sugestopedických metodách se hudba používá pro uvolnění mysli žáka.

---

<sup>22</sup> <http://www.sugestopedie.cz/historie-sugestopedie/>

<sup>23</sup> Tepperwein, Kurt , „Umění“ lehce se učit, strana 135

<sup>24</sup> Tepperwein, Kurt , „Umění“ lehce se učit, strana 137

Psychické uvolnění je velmi důležité pro dosažení co nejvyšších výsledků při výuce. Vyučující či lektor by měl stále dbát na správné dýchání, na správné psychické a fyzické uvolnění a na vhodnou hudbu.

#### **Prokazatelné výsledky autentické Lozanovovy výuky jazyků lze shrnout takto:**

- studenti - začátečníci - během 100 h kurzu asimilují v průměru 80 - 90% dané slovní zásoby (2 000 lexikálních jednotek) na pasivní úrovni
- více než 60% této slovní zásoby jsou schopni použít aktivně v konverzaci
- neobávají se mluvit s cizincem, komunikují s chybami, které však nebrání porozumění
- mají chuť pokračovat ve studiu

#### **4. 2. Sugestopedie a jednotlivé učební typy**

Sugestopedie kombinuje učení velmi efektivně pro všechny učební typy:

- **vizuální typ** - typ studenta dobře reagující a pamatující si informace prezentované formou psaného slova, tabulkami, grafy, ilustracemi. Tento student rád čte knížky či časopisy.
- **kinestetický typ** - při učení zapojíme celé tělo, tzv. "total physical response". V jednoduchých a zábavných tělesných cvičeních odbouráme stres a uvolníme mysl přijetím nových informací. Tento student při učení rád chodí a různě pohybuje celým tělem.
- **auditivní typ** - dobře si pamatuje to co slyší. Studovaný jazyk prezentujeme v souladu s hudbou. Tento student rád poslouchá hudbu a učí se nahlas.<sup>25</sup>

Výuku pomocí písňů můžeme zařadit do hodiny pro všechny tyto studijní typy. Pro studenta, který považuje za důležitou vizuální stránku, si připravíme prezentaci, popřípadě grafické ztvárnění textu písňů. Pokud prezentace studenta zaujme, zapojí se

---

<sup>25</sup> <http://www.sugestopedie.cz/sugestopedie/>



do práce s písní a zapamatuje si například tučně zvýrazněné gramatické jevy. Píseň využijeme velmi dobře i pro studenty, kterým dělá problémy sedět celou vyučovací hodinu na jednom místě. Zvláště dětem na nižším stupni způsobuje dlouhodobější koncentrace problémy. Pokud však učitel do hodiny zapojí aktivitu, která žáky zaujme, stává se pro ně délka vyučovací hodiny snesitelnější. Právě práce s písní umožňuje i nejrůznější pohybové aktivity, při kterých si děti mohou odpočinout a načerpat síly do další práce. Nejpřínosnější je však píseň pro třetí učební typ. Jelikož si velmi dobře zapamatuje to, co slyší, je velmi důležité vybírat písně s velmi dobrou výslovností zpěváka a s velmi dobrou slovní zásobou. Díky tomu si poté žáci uloží do paměti správné informace.

### **4. 3. Zvuková a jazyková metoda**

Tato metoda byla vyvinuta v rámci armádního programu specializovaného školení. V této metodě je kladen důraz na orální interakci ve formě neustálého procvičování a konverzačních postupů. Pro učitele je velmi důležité, aby žáky v každé situaci pochválil. Toto chválení je má správným způsobem motivovat. Stejně tak je nezbytné neustále procvičování gramatiky a jednotlivých gramatických modelů. Učitel přitom musí žáky kontrolovat a opravovat všechny jejich chyby, aby se nenavedli ke špatným návykům. Studenti by měli učitele sledovat, opakovat jeho promluvy. Důraz je kladen na dialog. Žáci dialog neustále opakují, procvičují si ho ve dvojicích. Při využití této metody jsou velmi důležité nejrůznější nahrávky dialogů a ostatních zvukových prostředků. Není kladen velký důraz na gramatiku, spíše na slovní vyjadřování a slovní zásobu. Naopak se musí dbát na správnou výslovnost a porozumění textu. Mateřský jazyk by měl vyučující během této metody využívat minimálně. Tato metoda připouští i práci s písní. Podle kontextu žáci vyvodí význam pro ně neznámé slovní zásoby. Dále pak mohou diskutovat nad problémem, kterému se text písně věnuje. Učitel by měl tuto diskusi řídit a vhodně usměrňovat. Techniky využívané v této vyučovací metodě jsou různé. Pokud budeme používat text písně, velmi vhodné je například doplňování slovíček do textu nebo nejrůznější obměňování textu písně s použitím jiných slovesných časů nebo převáděním gramatických rodů. Učitel by měl hodinu založit na metodě otázek, odpovědí a opakování. Zároveň je nutné, aby žáci text písně několikrát přečetli a opakovali si větné celky. Učitel by měl využívat i mimických prostředků. Lekce ve třídě se zaměřují na správnou imitaci učitele ze

strany studentů. Od studentů se požaduje vytvoření správného výstupu, ale pozornost je věnována rovněž správné výslovnosti. Přestože se předpokládá používání správné gramatiky, nejsou udávány žádné konkrétní pokyny ke gramatice. Navíc, cílový jazyk je jediným jazykem, který se má ve třídě používat. Při uplatňování tohoto posledního požadavku jsou moderní metody poněkud laxnější.<sup>26</sup>

---

<sup>26</sup> <http://www.sugestopedie.cz/audio-lingual-method/>

## 5. POUŽITÍ PÍSNĚ PŘI HODINÁCH FRANCOUZSKÉHO JAZYKA

Mezi jazykem a písní existuje vztah. Jak už jsem výše zmínila, píseň je velmi účinnou didaktickou metodou při výuce jazyka. Co konkrétně však může studentům a žákům přinést? To je otázka, kterou bych ráda v této kapitole zodpověděla. Podle Louise – Jeana Calveta jsou při učení cizího jazyka hra slov a píseň tím nejstabilnějším, co v paměti člověka zůstává. Velké množství učitelů cizích jazyků často používá píseň jako motivační metodu. Tato práce představí několik pozitivních aspektů spojených právě s používáním písně při hodinách.

Použití písně při výuce je jedním ze způsobů uvolnění, odpočinku po náročném, například gramatickém, výkladu. Co je nutné ocenit, je i fakt, že díky písni jsou i slabší žáci zapojeni do výuky, lépe se mohou vyjádřit ve skupině a mohou lépe pochopit lingvistický problém.

Dalším velmi významným faktorem při používání písně při výuce je možnost opakování. Pokud píseň správně zvolíme, může obsahovat nejrůznější gramatické jevy a velmi rozmanitou slovní zásobu. Žáci budou ochotni poslouchat píseň vícekrát za sebou a gramatické jevy používat v různých souvislostech, narozdíl od gramatických cvičení, která žáci mají v učebnicích a která jim přijdou nudná. Při práci s písní mohou žáci často pracovat v malých skupinách, což je pro ně také zábavnější.

### 5. 1. Druhy písní a jejich funkce

Píseň musíme vybírat podle cíle a účelu. Můžeme ji rozdělit do několika kategorií. První z nich je píseň lidová, která žáky seznamuje s národními tradicemi a pomáhá jim alespoň částečně vniknout do kultury a příslušníků daného jazykového společenství.<sup>27</sup> Druhým typem pak jsou písně, které jsou spojené s pohybem. Ty může učitel použít během hodiny při narůstající únavě nebo při snižující se pozornosti. Tyto

---

<sup>27</sup> <http://cs.wikipedia.org/wiki/P%C3%ADse%C5%88>

písně jsou určeny zejména pro menší žáky. Dalším typem písně jsou písně didaktické. Ty jsou zaměřeny na procvičování gramatických struktur a kupevňování slovní zásoby. Právě tady používáme melodie populární hudby, aby byly přitažlivé i pro středoškoláky. Učitel je ve vyučování používá za účelem oživení hodiny, jako zábavnou a neotřelou formu cvičení.<sup>28</sup>

## 5. 2. Píseň a výslovnost

Jako další, velmi pozitivní bod, bych uvedla důležitost písně ve výuce fonetiky. Fonetika zkoumá zvukovou stránku jazyka z různých aspektů, zejména však fyziologickou činnost mluvidel a akustickou podstatu zvuků. Pokud má zpěvák správnou výslovnost, je poslech jeho projevu tím nejlepším způsobem, jak si naposlouchat a zapamatovat správnou výslovnost dané hlásky nebo daného slova. Pokud budou žáci zpívat píseň se zpěvákem, nacvičí si správnou výslovnost alepší si artikulaci cizího jazyka. Pustíme-li žákům k písni i vhodné video, mohou pozorovat i činnost rtů při mluvení, v tomto případě zpěvu interpreta. Díky tomu se pak mohou snažit jeho způsob artikulace napodobit a zlepšit tak svůj vlastní projev.

Při poslouhání písně se také zlepšuje porozumění mluvené řeči rodilého mluvčího. Žák si zvyká na intonaci, melodii a rytmus daného jazyka. To všechno mu pomůže při opravdové komunikaci s člověkem narozeným v zemi mluvící daným jazykem. Zpěvák ve většině případů používá svůj jazyk v normálním tempu. Pokud pak žák mluví s rodilým mluvčím, ten vycítí, že se jedná o cizince a své tempo řeči tomu většinou přizpůsobí. Proto je poslech písně a její porozumění kolikrát na vyšší úrovni než samotná komunikace s rodilým mluvčím.

Při práci s písni musíme však brát v úvahu i zkracování slov nebo nespisovné vyjadřování interpreta. V takovém případě musíme žáky na podobné jevy upozornit. V písni můžeme často najít zkracování, či úplné vynechávání hlásek. Jako příklad bych uvedla spojení v písni od *Joe Dassina - Le petit pain au chocolat*. Zpěvák zde

---

<sup>28</sup> Hendrich, J. a kol. , Didaktika cizích jazyků, str. 354

nevyslovuje e ve slově petit jako němé e, ale úplně ho spolkne. Ze slova se vytratí. I text písně je potom psán jako:

*Tous les matins, il achétait son p'tit pain au chocolat...*<sup>29</sup>

Opakem takového zkracování je naopak akcentování němých hlásek na konci slov. I v takovém případě musíme žáky upozornit, že výslovnost není zcela korektní, že je pouze přizpůsobena celkové melodii písně. Zde je možné jako příklad uvést velmi známou francouzskou píseň *La complainte de la butte*. Autorem textu je Jean Renoir, hudbu složil Georges van Parys. Tuto píseň si do svého repertoáru vzalo nespočet umělců, avšak pro přiblížení dnešním studentům bych zmínila její použití ve filmovém muzikálu *Moulin Rouge*, kde ji nazpíval Rufus Wainwright. Nejvíce je však akcentování němých hlásek patrné u zpěváka Moulodjiho.<sup>30</sup> Pro názornost uvedeme text písně s podtržením hlásek, které jsou zbytečně prodlužovány.

*La lune trop blême*

*Pose un diadême*

*Sur tes cheveux roux*

*La lune trop rousse*

*De gloire éclabouse*

*Ton jupon plein d' trous*

*La lune trop pâle*

*Caresse l'opale*

*De tes yeux blasés*

*Princesse de la rue*

*Soit la bienvenue*

*Dans mon coeur brisé*<sup>31</sup>

Při poslechu písní dochází k rozvíjení řečových dovedností. Tyto dovednosti se zpravidla dělí na receptivní, neboli pasivní, a produktivní, neboli aktivní. Dovednostmi

---

<sup>29</sup> <http://www.lyricsandsongs.com/song/502418.html>

<sup>30</sup> [http://fr.wikipedia.org/wiki/La\\_Complainte\\_de\\_la\\_butte](http://fr.wikipedia.org/wiki/La_Complainte_de_la_butte)

<sup>31</sup> <http://www.greatsong.net/PAROLES-PATACHOU,LA-COMPLAINTE-DE-LA-BUTTE,100198946.html>

receptivními máme na mysli například poslech s porozuměním nebo čtení s porozuměním. Dovednosti produktivní jsou naopak písemným nebo mluveným projevem. Překládání tvoří samostatnou kategorii v řečových dovednostech. Při práci s písni můžeme rozvíjet všechny výše zmíněné řečové dovednosti. Při práci s poslechovým materiálem učitelé vždy dávají pozor na jeho kvalitu a na obsah sdělení.

*„Poslech cizojazyčného projevu je řečová dovednost umožňující člověku vnímat mluvenou cizí řeč a rozumět jejímu myšlenkovému obsahu.“<sup>32</sup>* Při poslechu písni je velmi důležité vnímání zvukové podoby projevu, ale také pochopení obsahu tohoto projevu.

### 5. 3. Píseň a slovní zásoba

Zařazení písni do vyučovacího procesu je velmi důležité z hlediska slovní zásoby. Při práci s písni si žáci svou slovní zásobu velmi důležitým způsobem rozšiřují. V písni totiž málokdy bývá slovní zásoba pouze z jedné oblasti. Většinou se jedná o slovní zásobu velmi bohatou a na sebe nenavazující. Pokud si žáci nová slovíčka pečlivě vypíší a opravdu se je naučí, jejich slovní zásoba se bude závratným tempem zvyšovat. V žádné učebnici není zastoupeno takové množství nových slov jako v písničkách.

Prvky slovní zásoby nejsou jen jednotlivá slova, ale i těsná slovní spojení. S pomocí písni můžeme při seznamování s novými slovy použít dva ze tří způsobů sémantizace, které se obvykle rozlišují.

- znázornění: je důležité v počátcích výuky jazyka, kdy se mohou jednotlivé výrazy demonstrovat na obrazu nějakého předmětu.
- sémantizace v cizím jazyce: kontext by měl být upraven tak, aby z něj význam slova vyplynul. Při poslechu písni musíme taková kontextová spojení najít a žáci poté porozumí

---

<sup>32</sup> Hendrich, J. a kol. , Didaktika cizích jazyků, str. 187

jednotlivým výrazům na základě okolností. Pokud význam nevyplývá přímo z kontextu, můžeme žákům pomoci definicí v daném jazyce nebo synonymem či antonymem. Tento způsob sémantizace je velmi vhodný, protože se stále opakuje již známá slovní zásoba.

- sémantizace pomocí mateřského jazyka: v tomto způsobu se překládá cizí výraz do mateřštiny. Podle moderního stylu vyučování se jedná o vhodný postup zejména u úplných začátečníků. U pokročilých se pak samozřejmě upřednostňuje porozumění z kontextu. Text písně můžeme žákům doslovně přeložit, popřípadě mohou pracovat sami s pomocí slovníků.

Pokud chceme s žáky slovní zásobu procvičovat, můžeme zvolit nejrůznější druhy cvičení. Například hledání synonym nebo opozit. Dalším možným cvičením je například převádění podstatných jmen do množného čísla. Pro žáky je také velmi tvůrčí použít daná slova v jiných souvislostech. Například při vymýšlení vlastního příběhu. Slova, která by si žáci obtížně zapamatovali, jsou jim díky písni a její melodii bližší. Žáci by si měli vést slovníčky, do kterých si budou všechny nové výrazy zapisovat.

## 5. 4. Píseň a reálie a lingvoreálie

Pokud učitel pracuje s písní správně, může na ní ukázat mnoho kulturních faktů. Píseň je ideálním prostředkem pro výuku reálií a lingvoreálií. Ty jsou nedílnou složkou cizojazyčné výuky. Reálie zahrnují poznatky týkající se zeměpisu dané jazykové oblasti, jejího historického vývoje, jejích hospodářských, politických a sociálních podmínek. Také se věnují literatuře, umění, vědě a technice objevující se v dané oblasti. Obsahují tedy fakta charakterizující příslušnou jazykovou oblast v naší současnosti s přihlédnutím k její minulosti a jejím aktuálním vývojovým tendencím. „*Tato fakta jsou zároveň klíčem k pochopení mnohých jevů jazykových (po stránce výrazové a významové) spadajících do sféry lingvoreálií.*“<sup>33</sup>

Lingvoreálie jsou poznatky úzce související s významem slov, slovních spojení, frazeologie i větších jazykových útvarů. Hlavně těch útvarů, které „*odrážejí mimojazykovou skutečnost příznačnou pro danou cizojazyčnou oblast a odlišnou od mimojazykové skutečnosti, která obklopuje žáka a jejímž odrazem je po stránce významové, popř. i výrazové, žákova mateřština.*“<sup>34</sup> Lingvoreálie tedy upřesňují sémantickou stránku jazykových prostředků a zabraňují mylné analogii při chápání obsahu dotyčných slov či jiných jazykových útvarů. Hlavním posláním lingvoreálií je přispívat od samého počátku výuky k přesnému chápání obsahu jednotlivých slov i celých slovních spojení nebo dokonce vět. Mají tedy žáka vést k tomu, aby bral na vědomí, že každý jazykový znak, neboli slovo, může mít nejrůznější významy i stylistická zbarvení, a to v závislosti na kontextu. To znamená, že ne každé slovo se musí krýt s přesným významem odpovídajícím obsahu slova v mateřském jazyce. V Hendrichově Didaktice cizích jazyků je jako příklad uvedeno slovo chléb-pain, Brot.<sup>35</sup> V každém jazyce si toto slovo nese svůj specifický význam. Lingvoreálie tedy obohacují věcné znalosti žáka.

---

<sup>33</sup> Hendrich, J. a kol. , Didaktika cizích jazyků, str. 115

<sup>34</sup> Hendrich, J. a kol. , Didaktika cizích jazyků, str. 115

<sup>35</sup> Hendrich, J. a kol. , Didaktika cizích jazyků, str. 116



Píseň je velmi silným motivačním faktorem. Pokud učitel správně zvolí interpreta, žáci se často chtějí dozvědět co nejvíce informací o jeho životě a například zemi, ve které žije. Nejoblíbenější jsou samozřejmě moderní interpreti, které žáci znají z rádií nebo různých televizních pořadů nebo reklam. V současné době by se velmi dobře daly použít písně od Carly Bruni. Jako manželka současného francouzského prezidenta Sarkozyho je velmi populární obyvatelkou Francie. Spousta žáků bude jistě překvapena, že se jedná nejen o modelku, ale i zpěvačku. Například její píseň *Le Toi du Moi* je velmi chytlavá a Carla Bruni si v ní velmi pěkně hraje s jednotlivými slovy. Na této písni můžeme ukázat žákům jak protiklady jednotlivých slov, tak jejich významová spojení. Můžou si uvědomit jejich význam ve svém mateřském jazyce a v jazyce francouzském. (*Tu es l'envie et moi le geste, Toi le citron et moi le zeste, Je suis le thé, tu es la tasse, Toi la guitare et moi la basse, Je suis la pluie et tu es mes gouttes, Tu es le oui et moi le doute, T'es le bouquet je suis les fleurs, Tu es l'aorte et moi le coeur, Toi t'es l'instant moi le bonheur, Tu es le verre je suis le vin*)<sup>36</sup> Vzhledem k tomu, že nejsou významy slov v použitém kontextu vždy zcela jasné a tato píseň je zpívána ve velmi svižném tempu, doporučila bych ji pro práci se studenty, kteří jsou na úrovni B2. Současně s postavou Carly Bruni můžeme navázat na prezidenta Francie, u starších žáků popřípadě na celou politickou situaci ve Francii.

Píseň nám umožňuje i propojení s literaturou. Zpěváci se nechávají inspirovat básněmi, mnohdy je zhudební v celém znění. Takové případy může učitel velmi dobře využít a k písni přidat životopis básníka, informace o něm a jeho dalším díle. Příkladem, kdy zpěvák zhudebnil básnické dílo, je Yves Montand a jeho zhudebnění básně Jacques Préverta *Les feuilles mortes*.

*Oh! je voudrais tant que tu te souviennes  
Des jours heureux où nous étions amis,  
En ce temps-là la vie était plus belle,  
Et le soleil plus brûlant qu'aujourd'hui.  
Les feuilles mortes se ramassent à la pelle,  
Tu vois, je n'ai pas oublié...*<sup>37</sup>

---

<sup>36</sup> <http://www.greatsong.net/PAROLE-CARLA-BRUNI,LE-TOI-DU-MOI,27212.html>

<sup>37</sup> <http://laclasse.over-blog.org/categorie-10908300.html>

## 5. 5. Píseň a gramatika

Mluvnice je ve své nejobecnější podobě jazykovědná disciplína, která zkoumá jazykové struktury a jejich významy. Gramatiku dělíme na morfologii (tvarosloví) a syntax (skladbu). Morfologie se zabývá vyjadřováním všech gramatických kategorií sloves, vyjadřování stupňování adjektiv nebo příslovcí atd. Syntax zkoumá pravidla usouvztažnění slov ve vyšší jednotky, typy a modely syntaktických struktur a vztahy mezi nimi. Morfologie a syntax jsou jen relativně samostatné oblasti gramatické roviny jazyka. Ve skutečnosti však mezi nimi neexistuje přesná hranice, obě oblasti jsou ve vzájemné interakci.<sup>38</sup> To znamená, že morfologické vlastnosti slov se projevují v syntaktických vztazích, a naopak syntaktické vztahy determinují v určitých případech morfologickou stránku slov. Pro učitele je velmi důležité uvědomit si, že žákovi nemá předávat vědomosti z vědecké gramatiky, avšak má ho naučit školní podobu gramatiky či mluvnice. „*Funkcí školní mluvnice tedy je zpřístupnit žákovi v ucelené, systematické, avšak zjednodušené a přehledné podobě sumu gramatických jevů a pravidel, jež jsou potřebné pro komunikaci v příslušném jazyce a jež představují jednotící normu, která usnadňuje dorozumění všem uživatelům daného jazyka.*“<sup>39</sup> Právě k tomuto účelu můžeme velmi dobře využít píseň. S její pomocí můžeme s žáky procvičovat určitý gramatický jev nenásilněji a nepochybně zábavněji než s obyčejnými gramatickými cvičeními. Díky ní můžeme v žácích prohlubovat receptivní osvojení gramatiky. Právě to umožňuje správně chápat význam a obsah sdělení. Rozsah gramaticky receptivních znalostí by měl být větší než rozsah gramatických znalostí produktivních. V písni můžeme velmi často najít případy, kdy se objevuje stále dokola jeden gramatický jev. Například v písni interpreta Michela Jonasze *Les vacances au bord de la mer* se opakuje minulý čas „l'imparfait“. Na takové písni můžeme žákům ukázat způsob používání daného gramatického jevu a zároveň ho s nimi procvičit.

*On allait au bord de la mer  
avec mon père, ma soeur, ma mère  
on regardait les autres gens*

---

<sup>38</sup> KARLÍK, P. - NEKULA, M. - RUSÍNOVÁ, Z. , Příruční mluvnice češtiny, Praha 1995

<sup>39</sup> Hendrich, J. a kol. , Didaktika cizích jazyků, str. 144

*comme ils dépendaient leur argent*  
*Nous, il fallait faire attention*  
*quand on avait payé le prix d'une location*  
*il ne nous restait pas grand chose*  
*Alors, on regardait les bateaux*  
*on suçait des glaces à l'eau*  
*les palaces, les restaurants*  
*on ne faisait que passer devant*  
*et on regardait les bateaux*  
*le matin, on se réveillait tôt<sup>40</sup>*

---

<sup>40</sup> <http://laclassedover-blog.org/article-33009461.html>

## 6. Správný výběr písně

Pokud chce učitel pracovat s písní, musí brát na vědomí její správný výběr. G. Albéric ve svém článku napsal: Pokud chceš, aby se dítě zajímalo o to, co mu nabízíš, musíš se ty zajímat o to, co má dítě samo rádo<sup>41</sup>. V případě, že učitel chce žáky pomocí písně něco naučit, něco s nimi procvičit, základem je vybrat takovou píseň, která bude žáky zajímat. Učitel má občas tendenci vybírat takové písně, které jsou velmi dobře srozumitelné a celkově nenáročné. Bohužel jsou však takové písně pro žáky naprosto nezajímavé. Stejně tak lidové písně nejsou tou správnou motivací, která by žáky donutila se o píseň nebo interpreta nějak hlouběji zajímat.

### 6. 1. Oblíbenost písní a interpreta

Prvním krok učitele by měl vést ke zjištění zálib a vkusu většinové části třídy. V dnešní době by pro učitele nemělo být problémem orientovat se alespoň v nejznámějších zpěvácích a hudebních skupinách. Pokud se jedná o francouzský jazyk, je to jistě problematičtější než u jazyka anglického. Ten je v českých rádiích samozřejmě frekventovanější. Angličtinu můžeme slyšet v českých rádiích dokonce častěji než češtinu. Avšak i francouzština má několik interpretů, kteří se hrají i na vlnách moderních českých rádií. Francouzské písně můžeme často slyšet i v televizních reklamách. V současné době je to například již výše zmiňovaná manželka francouzského prezidenta Carla Bruni. Co se týče moderní francouzské hudby, v rádiích můžeme určitě slyšet známou Vanessu Paradis a její píseň *Joe le taxi* nebo moderní verzi písně *Voyage, voyage* od Kate Ryan. V dnešní době můžeme samozřejmě využít i internet, a to hlavně stránky [www.youtube.com](http://www.youtube.com) nebo [www.yahoo.fr](http://www.yahoo.fr), kde najdeme velké množství francouzských písní. Pro správný výběr písně, můžeme například použít malý informativní dotazník, který žákům rozdáme před plánovanou prací. Je samozřejmé, že nemůžeme úplně odsunout takové hvězdy francouzské hudby, jakými bezpochyby jsou například Edith Piaf, Jacques Brel nebo

---

<sup>41</sup> volně přeloženo z: G. Albéric, En chanson pourquoi et comment, Le FDM, číslo 263, strana 111

Charles Aznavour. Pokud s nimi však učitel chce pracovat, měl by si dát práci s výběrem skladby a vybrat takovou, která bude svým způsobem nejbližší dnešní moderní hudbě a tomu, co můžou žáci dennodenně slyšet z rádií. Například píseň *Je t'aime, moi non plus* od Serge Gainsbourga je velmi chytlavá a na svou dobu velmi moderní.

Na výběr písně jsem se zaměřila i ve svém dotazníku, který jsem v rámci své diplomové práce distribuovala na středních školách v Písku. Na otázku, kdo vybírá píseň, odpovědělo 69% dotázaných žáků, že sám učitel. Pouze 27% se podílelo na výběru společně s učitelem a 4% si píseň vybíralo samo. Tato čísla by měla být spíše opačná. Pokud se žáci budou podílet na výběru písně, bude pak práce s ní efektivnější, poněvadž žáci budou pracovat s něčím, co se jim líbí a co je baví.

Učitel musí vždy mít na mysli to, že každý člověk vnímá konkrétní věci jinak. Stejně tak i žáci mohou mít rozdílné pohledy na píseň, na její text nebo interpreta. Každý člověk vnímá jinak estetickou stránku písně (jestli je hezká, ošklivá, melodická...), jinak stránku výchovnou a stránku informativní (jestli má píseň nějakou vypovídající hodnotu, jestli je originální nebo jestli se jedná o napodobeninu).<sup>42</sup> Proto by měla být součástí práce s písní i debata, jak se komu píseň líbila, jaký na ní má názor a jestli se k ní a k interpretovi vrátí, jestli se o něj bude dále zajímat. Další zájem žáků o interpreta a jeho tvorbu by měl být jedním z učitelových cílů při práci s písní.

## 6. 2. Obtížnost písně

Jak už jsem zmínila výše, učitel má velmi často obavy z toho, že píseň je pro žáky příliš obtížná, že budou mít problém s porozuměním. Často vybere píseň a po delším přemýšlení ji žákům nenabídne, protože mu přijde příliš náročná. Pokud se však učitel nebude snažit žákům nabídnout i obtížnější písně, například představitele moderní hudby, hrozí, že zůstane u písní typu *Bratře Kubo* nebo *Jeden malý Indián*.

---

<sup>42</sup> volně přeloženo z: J. L. Dufays, F. Grégoire, A. Maingain – La Chanson, strana 25

Logicky z toho bude vyplývat, že žáci nebudou mít o práci s písní zájem a smysl této aktivity se rázem vytratí.

Při prvotním poslechu písně nemůže učitel očekávat, že žáci porozumí každému slovu. Smyslem takové aktivity je, aby pochopili celkový smysl. To nejdůležitější, o co se v písni jedná. Proto je lepší žákům píseň poprvé pustit, aniž by před sebou měli její slova. Nechat je vnímat opravdu jen poslechem. Porozumění si můžeme vzápětí ověřit otázkami. Například u výše zmíněné písně Michela Jonasse *Les vacances au bord de la mer*, se můžeme zeptat, co je hlavní myšlenkou písně, co se v písni popisuje apod. Až poté může učitel žákům rozdat texty a píseň pustit ještě jednou. Po základním porozumění už se může s písní pracovat dál.

Pokud však má učitel obavy, že žák textu vůbec neporozumí, může sled aktivit obrátit. Nejprve žákům rozdat text a bez poslechu hudby s ním začít pracovat. V takovém případě vnímá žák text jako takový, aniž by byl ovlivněn melodií, či hlasem a přízvukem zpěváka. Učitel může nejprve text s žáky přeložit a až potom jim pustit i jeho zhudebnění. Stejně jako při všech aktivitách, které učitel s žáky provádí, je i při práci s písní kladen důraz na učitelovu kreativitu, na jeho schopnost přiblížení se žákům a na způsob zpracování písně a cvičení.

### 6. 3. Obsah písně

Vybrat píseň se správným obsahem je bezpochyby jedním z největších problémů. Se správným porozuměním významů slov máme v písních často problém i v mateřském jazyce. Je tedy na učiteli, aby pro žáky vybral takovou píseň, která pro ně bude srozumitelná nejen, co se slovní zásoby týče, ale především co se týče celkového obsahu. Například písně Joe Dassina jsou pro porozumění obsahu velmi jednoduché. Jedná se o popis určité skutečnosti nebo příběhu. Příkladem může být melodická píseň *L'Amérique* od *Joe Dassina*, ve které popisuje svůj pozitivní vztah k Americe a své sny o cestě za oceán.

Mes amis, je dois m'en aller  
Je n'ai plus qu'à jeter mes clés  
Car elle m'attend depuis que je suis né  
L'Amérique...

L'Amérique, l'Amérique, je veux l'avoir et je l'aurai  
L'Amérique, l'Amérique, si c'est un rêve, je le saurai  
Tous les sifflets des trains, toutes les sirènes des bateaux  
M'ont chanté cent fois la chanson de l'Eldorado  
De l'Amérique<sup>43</sup>

---

<sup>43</sup> <http://www.chansons-paroles.com/Joe-Dassin-522/paroles-7929-L-Amerique.htm>

## 7. DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

V rámci své diplomové práce jsem vypracovala dotazník, který jsem distribuovala studentům na gymnáziu, obchodní akademii a střední odborné škole v Písku. Celkově jsem rozdala 100 vzorků, zpět se mi jich vrátilo 94. Celkově odpovědělo 33 mužů (studentů) a 61 žen (studentek). Dotazníky jsem rozdala ve třídách, ve kterých učí rozdílní učitelé. Ráda bych touto cestou poděkovala vyučujícím, kteří mi umožnili na školách průzkum provést a dovolili žákům vyplnit dotazníky během svých vyučovacích hodin. Cílem mého šetření bylo zjistit, jaká je oblíbenost používání písni při výuce, a kdo a jak se podílí na výběru skladeb a práce s nimi. V této kapitole se budu věnovat vyhodnocení dotazníku a jeho znázornění pomocí grafů. Celé znění dotazníku i s ukázkami vyplněných vzorků bude součástí přílohy.

Zároveň jsem v době, kdy žáci vyplňovali své dotazníky, prováděla i rozhovory s jednotlivými učiteli. Některé jejich názory a pohledy na problematiku používání písni také uvedu v rámci této kapitoly. Často jsou velmi zajímavé hlavně tím, jak se jejich pohledy na píseň ve výuce liší.



## **DOTAZNÍK K DIPLOMOVÉ PRÁCI**

### **Využití písně při výuce jazyka**

Nehodící se odpověď škrtněte.

1) Jste?

MUŽ - ŽENA

2) Používá váš učitel píseň při výuce jazyka?

ANO – NE

3) Pokud ano, jak často?

1 x měsíčně          1 x za půl roku          častěji než jednou měsíčně

4) Vybírá učitel písně podle vašeho vkusu?

ANO – NE

5) Jsou písně i součástí vaší učebnice?

ANO – NE

6) Pokud ano, líbí se vám?

ANO – NE

7) Jedná se o písně lidové či populární?

LIDOVÉ – POPULÁRNÍ

8) CO DĚLÁTE PŘI POSLECHU PÍSNĚ (zaškrtněte i více aktivit)

-posloucháte

-překládáte

-pracujete se slovní zásobou

9) Kdo vybírá písně a interpreta?

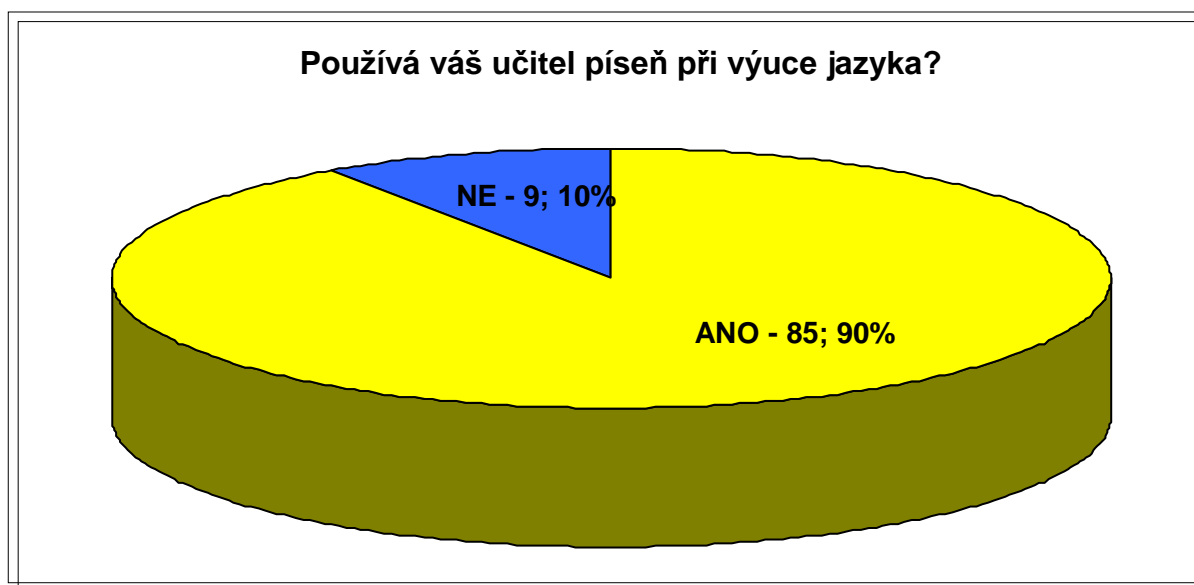
UČITEL – ŽÁCI – SPOLEČNĚ

10) Myslíte si, že je píseň při výuce jazyka důležitá?

ANO – NE

### 7.1. Četnost používání písní při výuce jazyka

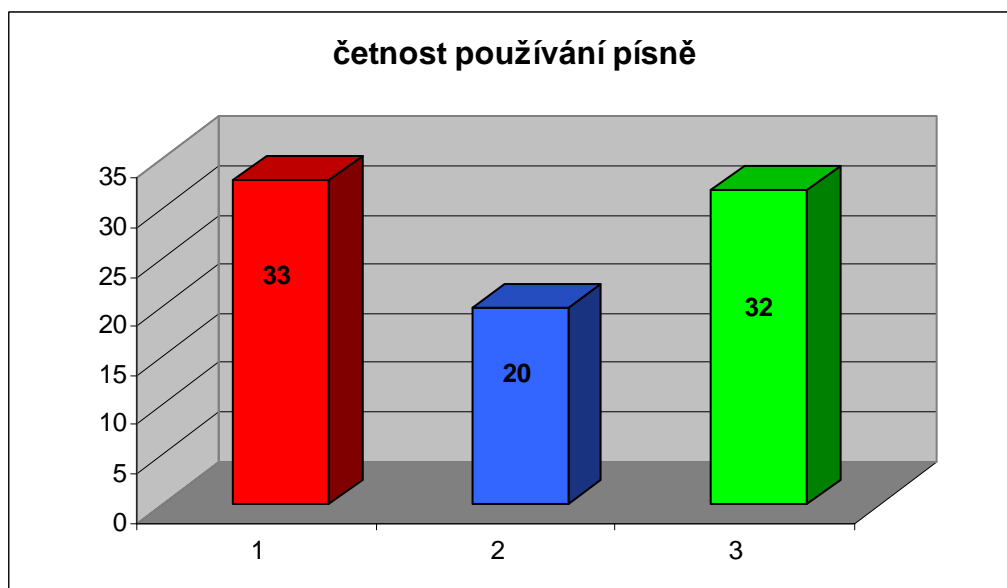
V první otázce svého dotazníku jsem se zajímala o to, jestli vůbec učitelé dotazovaných žáků používají písně při své výuce. Výsledek bude vyplývat z následujícího grafu.



Žlutá barva označuje kladné odpovědi, modrá pak odpovědi záporné. Z toho vyplývá, že drtivá většina všech dotazovaných odpověděla, že jejich učitel písně při výuce používá. Pokud mám přesně vyjádřit čísla výsledku, jedná se o 85 kladných odpovědí – téměř 90%- a pouze 9 záporných – 10%. Myslím, že tato odpověď jasně dokazuje vysokou oblíbenost používání písní jako didaktického prostředku při výuce jazyka. Učitelé mi to i potvrdili při rozhovorech, které jsem s nimi také provedla. Často zařazují písně do hodiny jako oživení jinak stereotypního vyučování. Pouze u jednoho učitele jsem se setkala s naprosto negativním postojem k tomuto didaktickému prostředku. Vyplývá z toho i počet negativních odpovědí – tento učitel vyučoval pouze jednu jazykovou skupinu ve třídě.

## 7.2. Používá vás učitel píseň při výuce jazyka? Pokud ano, jak často?

Další otázka v dotazníku rozvíjela předchozí dotaz, zajímala mě frekvence používání písní ve výuce. Do kolonky pro odpověď jsem dala na výběr tři možnosti, a to 1 x měsíčně, 1 x za půl roku nebo častěji než jednou měsíčně. Po jejím vyhodnocení jsem zjistila, že jedenkrát měsíčně píseň používá učitel u 33 žáků, častěji než jednou měsíčně u dvaatřiceti žáků a pouze jedenkrát za půl roku u dvaceti dotazovaných žáků. V grafu jsou tato čísla znázorněna.



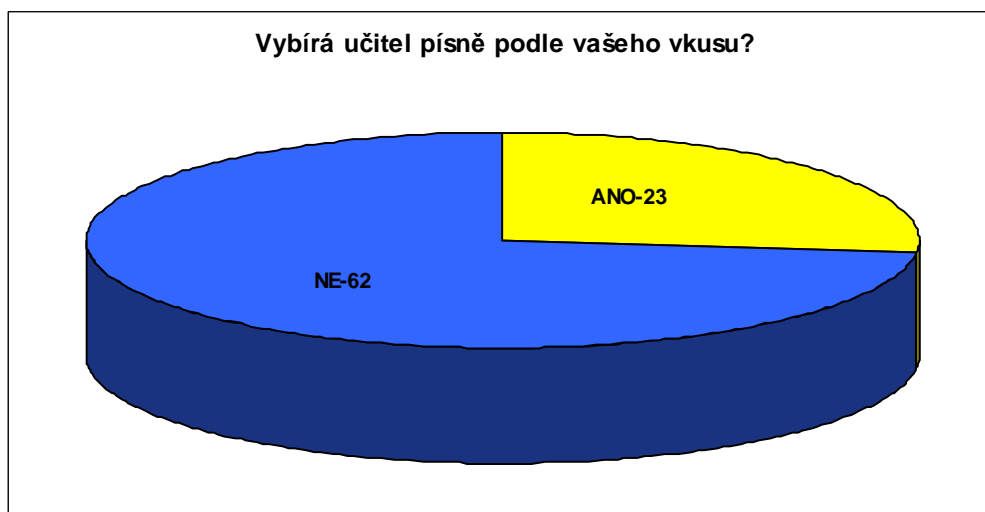
Častěji písně používají zejména mladší učitelé, kteří se zajímají o moderní hudbu a snaží se žákům nabídnout takovou píseň, která je zaujme a se kterou budou chtít dále pracovat. Naopak starší učitelé zařazují písně do výuky jen zřídka. Jedná se hlavně o písně, které jsou součástí učebnic nebo neoddiskutovatelnou součástí kultury daného jazykového společenství. Co se učitelů francouzštiny týče, všichni zařazují do své výuky písně Edith Piaf nebo Charles Aznavoura.

### ***Druh písní a jejich oblíbenost***

V další části svého dotazníku jsem se věnovala oblíbenosti písní. Mým cílem bylo zjistit, jaké jsou názory na písně vybírané učitelem, popřípadě na písně, které mohou studenti objevit ve svých jazykových učebnicích.

### 7. 3. Vybírá učitel písně podle vašeho vkusu?

V rámci této otázky jsem chtěla zjistit, jestli žáci mají rádi písně, které jim učitel při výuce předkládá. Jestli jsou pro ně zajímavé, jestli se jim líbí. Bohužel však 62 žáků z celkového počtu 84, kteří se při hodinách s hudbou setkávají, není s učitelovým výběrem písní spokojena. S učitelovým vkusem se ve dvaasedmdesáti procentech neshodnou. Pouze třiadvacet dotazovaných žáků je spokojeno s písněmi, které učitel vybírá.



V rámci rozhovoru s belgickou profesorkou, která vyučuje francouzštinu a dějepis na bilingvním francouzsko-českém gymnáziu v Písku, jsem se dozvěděla, že žáci mají největší zájem o písně, které znají z televize, ať už z reklam nebo soundtracků<sup>44</sup> k filmům. Proto se snaží jim vyjít s výběrem písní vstříc. Jedná se o velmi mladou kantorku, která se zároveň zajímá o moderní hudbu, kterou se také snaží svým žákům nabídnout. Současně se zajímá o kulturní nabídku *Alliance française de Bohême du sud* (Francouzská aliance, česká asociace, která má za cíl podporovat a usnadňovat výuku francouzštiny a seznámit veřejnost s rozmanitostí a bohatstvím frankofonní kultury, byla na Jihu Čech otevřena v listopadu 2004. V tuto

---

<sup>44</sup> soundtrack - doprovodná hudba k filmu

*chvíli se počet studentů aliance rozrostl na více než 400 za rok. Jihočeská aliance je první regionální asociací, jejíž odnože sahají do Písku, Tábora, Českého Krumlova, Nových Hradů a Dražic )<sup>45</sup> a doporučuje studentům nejrůznější vystoupení frankofonních hudebních skupin. V současné době učí na Gymnáziu Písek bývalý ředitel francouzské aliance, pan Nicolas Roussel, a díky němu komunikace mezi touto aliancí a školou stoupla a nabrala na intenzitě.*

#### **7. 4. Jsou písně i součástí vaší učebnice?**

Součástí většiny učebnic, se kterými jsem se během své pedagogické praxe setkala, byly velmi často písně. Proto mě zajímalo, jestli se i v jazykových učebnicích, které ke své výuce používají dotazování žáci, písně vyskytují. Odpověď na tuto otázku není třeba znázorňovat graficky, neboť učebnice všech dotazovaných žáků – tj. 94 – písně obsahují. Používané učebnice jsou samozřejmě moderní a jsou doplněny pracovním sešitem, CD a učitelským manuálem. Po diskusi s učiteli jsem se však dozvěděla, že tyto písně nebývají mezi žáky moc oblíbené. Ostatně, to vyplývá i z následující otázky mého dotazníku.

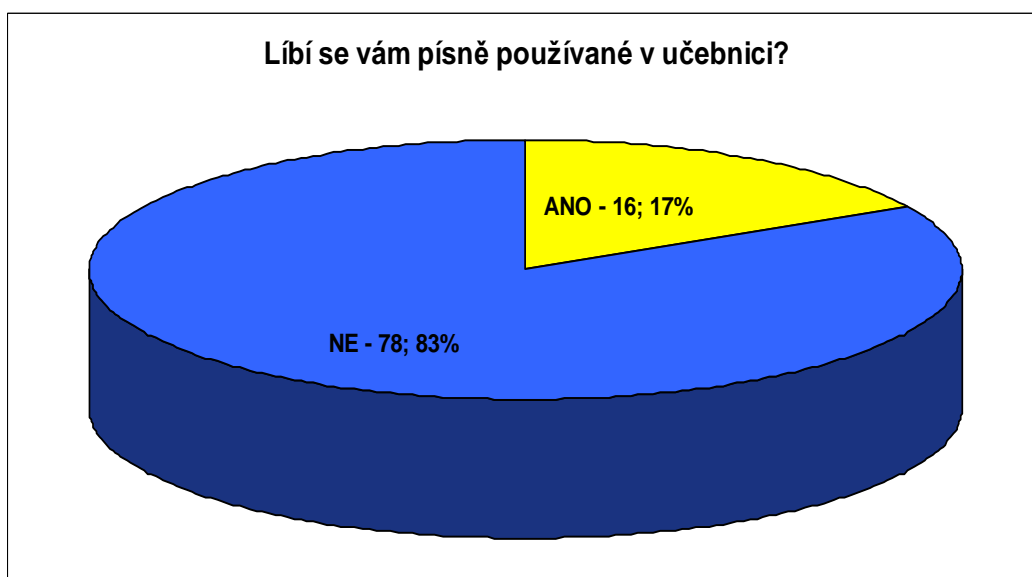
#### **7. 5. Pokud jsou písně součástí vašich učebnic, líbí se vám?**

Jak už jsem předeslala v předchozí kapitole, oblíbenost písní, které se objevují v učebnicích, není velká. Po vyhodnocení této otázky jsem zjistila, že osmasedmdesát z čtyřidevadesáti respondentů není s výběrem písní v učebnicích spokojena. Naopak písně se líbí pouze sedmnácti procentům respondentů. Musím však zároveň s tímto výsledkem zdůraznit, že většina dotazovaných učitelů si také myslí, že použité písně jsou buď nemoderní a

---

<sup>45</sup> <http://www.francouzsko-aliance.cz/>

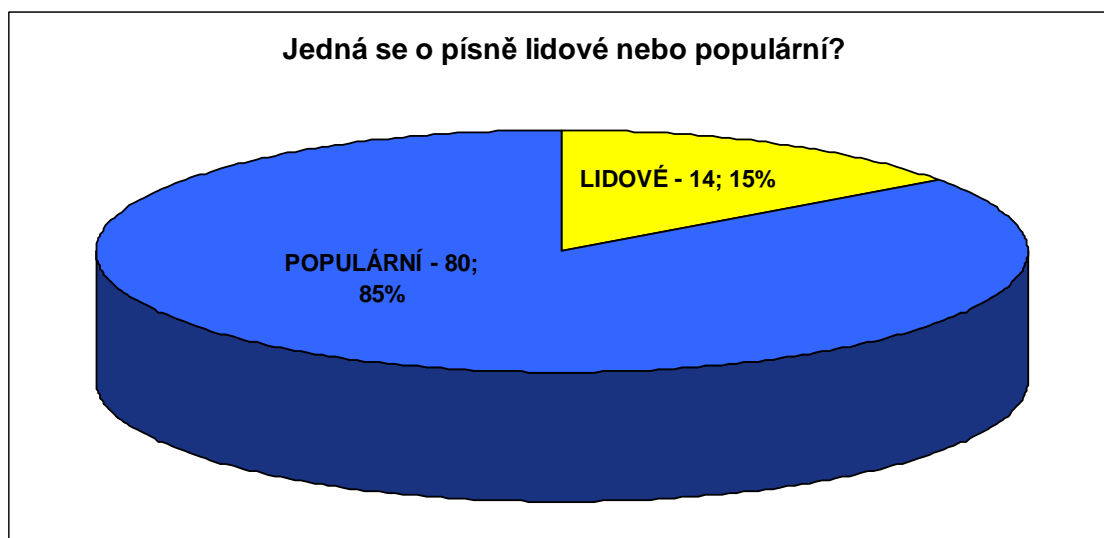
nemají čím žáky zaujmout nebo jsou příliš snadné a žákům přijde zbytečné s nimi pracovat. Ale zároveň si uvědomují, že hudební vkus je něco velmi subjektivního a že se samozřejmě autoři učebnic těžko mohou zavděčit všem. Navíc žáky vždy zajímá nejvíce současná moderní hudba, která se stále mění, a interpreti se na scéně velmi často střídají. Proto není v silách autora ani nakladatelství neustále obměňovat materiály, které ve své učebnici použili.



#### **7. 6. Pokud jsou písně ve vaší učebnici obsaženy, jedná se o písně lidové či populární?**

Podle sečtených odpovědí se v učebnicích objevují v převážné většině hlavně písně populární. Písně lidové zaznamenalo v učebnici pouze 15% studentů. Po konzultaci s učiteli jsem však zjistila, že se lidové písně v učebnicích objevují častěji, žáci je pouze nezaznamenávají. Jelikož nemají o takový druh písní zájem, učitelé je při výuce nepoužívají. Pokud by často používali písně, které žáky ničím nezaujmou, rázem by tento didaktický prostředek ztratil svůj motivační smysl, který bezpochyby má. Na druhou stranu jsou si vědomi toho, že je to velká škoda, protože lidová píseň je velmi důležitou součástí kultury daného jazyka a žáci by měli znát alespoň okrajově reprezentativní kusy. Lidových písní lze často využít jako pomoci k výuce reálií. Avšak tyto písně mohou

obsahovat zastaralá slova, nářeční prvky a obraty, kterých lze využít jen omezeně. Zároveň mohou být příliš náročné a jejich melodie nemusí být lehkou zapamatovatelná. <sup>46</sup> Jako vyvážení se učitelé snaží zapojovat lidové písně alespoň o Vánocích, kdy vyberou pro žáky lidové koledy. Učitelka angličtiny na gymnáziu, která je zároveň učitelkou hudební výchovy však předesílá, že je velmi obtížné, zvláště v angličtině, najít takové původní lidové písně, které žáky zaujmou a které se budou chtít naučit ovládat.

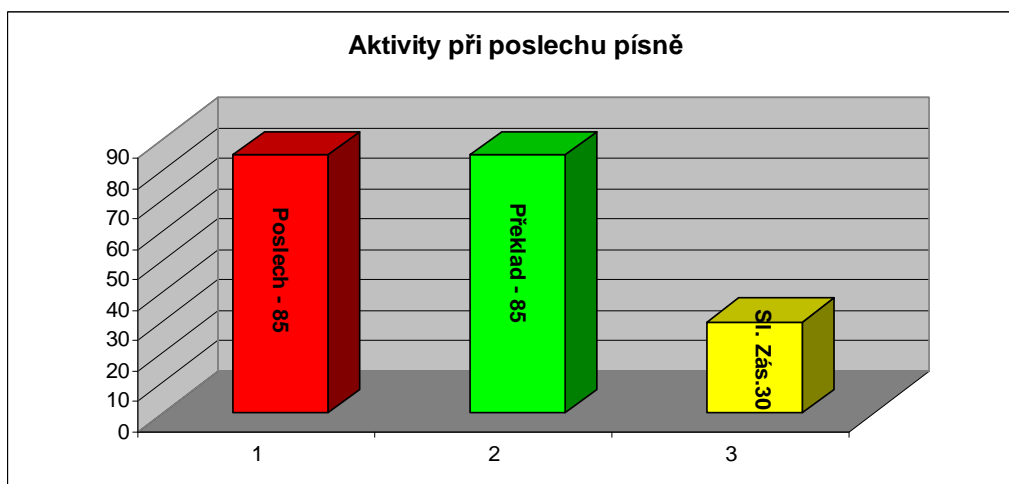


### 7.7. Aktivity prováděné při poslechu písně

V další otázce svého dotazníku jsem chtěla zjistit, jaké aktivity provádějí studenti při poslechu písně. Zajímalo mě, jestli učitelé při přípravě práce s písní počítají pouze s poslechem, to znamená, že žákům píseň pouze několikrát pustí, zeptá se jich, jestli se jim líbí a nakonec si ji zkusí třeba společně zazpívat. Další aktivitou, kterou jsem dala žákům na výběr, byl překlad. Překlad ve smyslu pouhého přeložení písně jako takové. Po větách, maximálně po každém rytmickém celku. Tyto dvě možnosti v dotazníku zatrahlo 85 žáků, To znamená stoprocentní účast těch, kteří s písní při hodinách jazyka pracují. Bohužel jen 30 žáků pak s učitelem pracuje dále se slovní zásobou. Přikládám grafické znázornění.

---

<sup>46</sup> Aignerová, A. Píseň v jazykovém vyučování, Cizí jazyky, ročník 46, 2002/2003, číslo 1

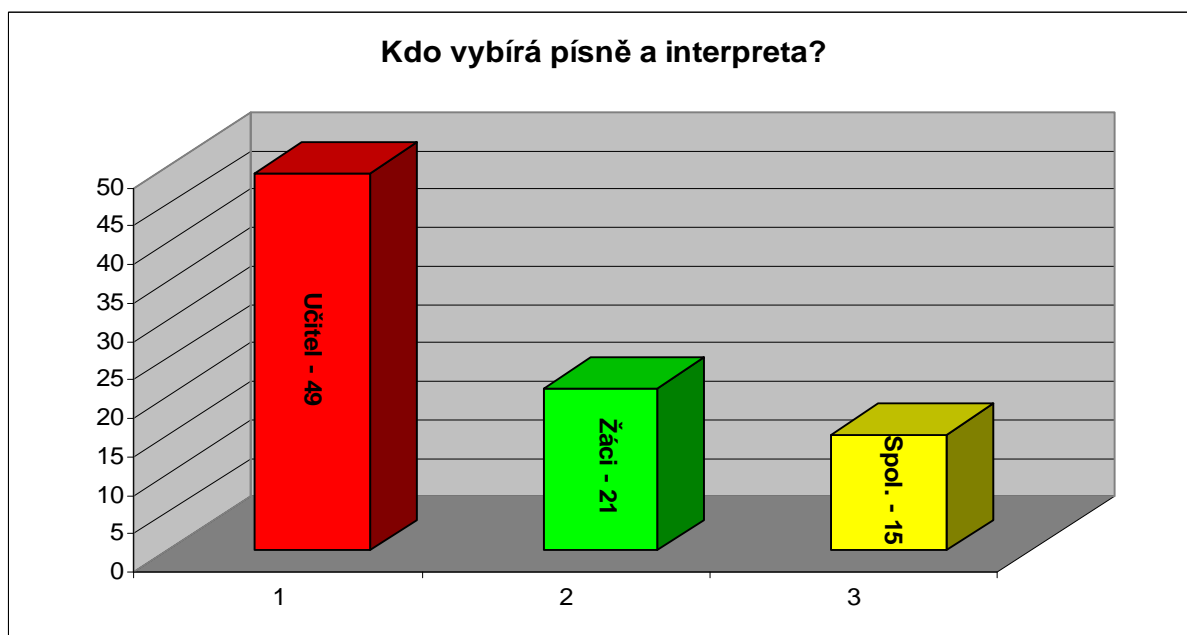


Na základě tohoto grafu můžeme vidět, že práce se slovní zásobou opravdu není velmi častou aktivitou. Měla by však být při práci s písní jednou z nejdůležitějších. Pokud píseň žákům pouze přeložíme a dál pak se slovní zásobou nepracujeme, je velká pravděpodobnost, že si žáci nová slovíčka nezapamatují a celá aktivita potom sloužila pouze k rozptýlení při hodině. A to rozhodně není jejím cílem.

### **7.8. Kdo vybírá píseň?**

Další problematikou, které jsem se chtěla v rámci svého malého výzkumu ve školách dotknout, je výběr písně. Zajímalo mě, kdo vybírá píseň, se kterými žáci při hodinách pracují. Vzhledem k předchozím výsledkům jsem ani nebyla překvapena, když jsem se na základě dotazníku dozvěděla, že v devětačtyřiceti případech vybírá píseň sám učitel. V jedenadvaceti nechává učitel výběr písně na žácích a pouze v patnácti případech se podílí na výběru písně učitel společně se žáky. Z toho, že ve většině případů učitel vybírá materiály sám, bez předchozí diskuse se studenty, plyne, že žáci nemají pak o píseň zájem, protože často ani trochu nezapadá do jejich hudebního vkusu.

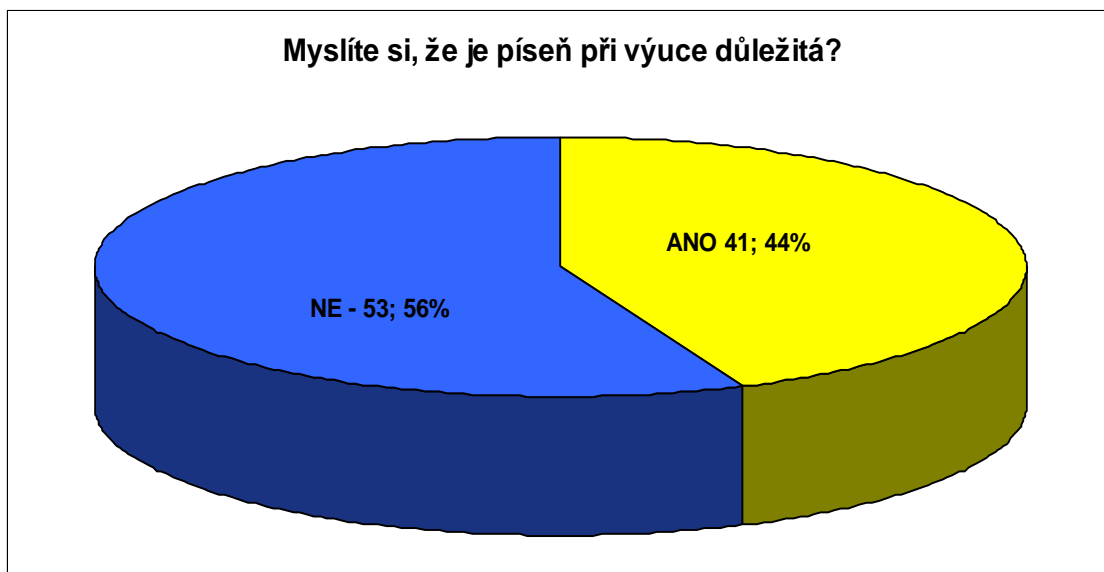




Učitel německého jazyka na obchodní akademii mi potvrdil, že pokud se rozhodne pracovat při hodině s písní, on sám vybere takovou, která mu přijde vhodná. Uvedl, že by pro něj bylo velmi náročné zjišťovat, co se jeho žákům líbí. Navíc má pocit, že by se stejně žákům nezavděčil, proto si tuto – podle něj - zbytečnou práci odpustí.

### 7. 9. Důležitost písně při výuce jazyka

Poslední otázka mého dotazníku se týkala důležitosti písně při výuce cizího jazyka. Zajímalo mě, co si žáci o této problematice myslí. V moderní výuce se dá píseň velmi dobře do výuky zařadit, proto jsem nečekala nadpoloviční většinu záporných odpovědí. Celých 56% dotazovaných žáků si myslí, že píseň při výuce jazyka důležitá není. 44% dotazovaných je naopak přesvědčeno, že píseň svůj význam ve výuce má. V grafickém znázornění modrá barva vyjadřuje záporné odpovědi, žlutá pak odpovědi kladné.



Jsem přesvědčena, že tato čísla by se měla v průběhu let změnit. Pokud mladí učitelé budou kreativní a přistoupí k výběru písni zodpovědně, žáci jistě pocítí jazyková zlepšení, která mohou být při práci s písni vcelku markantní. Píseň je totiž *„jednou z možností, jak zefektivnit výuku a poměrně snadnou formou upevnit slovní zásobu i fráze.“*<sup>47</sup>

---

<sup>47</sup> Aignerová, A. Píseň v jazykovém vyučování, Cizí jazyky, ročník 46, 2002/2003, číslo 1

## **8. Konkrétní aktivity s písněmi – podle jazykových úrovní evropského referenčního rámce**

V poslední části své diplomové práce bych chtěla ukázat možnosti práce s písničkami při výuce cizího jazyka. První věcí, kterou si musí učitel při přípravování písně uvědomit, je jazyková úroveň žáků. Píseň sice může být vždy trochu obtížnější a obsáhlejší, než jsou žákovy vědomosti, avšak žák musí pochopit alespoň celkový smysl sdělovaného. Učitel si zároveň musí uvědomit, komu je píseň určená a v čem tkví její zajímavost. Ke každé písni váže spousta dalších informací. Kdy vznikla, kdo je autorem, kdo je interpretem. Pokud se jedná o známého interpreta, měla by být součástí práce s písní samozřejmě informace o jeho životě a působení. Žáci by si měli z hodin odnášet víc, než jen myšlenku „dneska jsme zase zpívali“. Měli by si uvědomit, co jim aktivita přinesla a co se dozvěděli nového. Pokud v nich učitel vzbudí zájem a žáci si budou chtít vyhledat další informace o autorovi nebo interpretovi a jejich tvorbě, může být učitel spokojen a ujištěn, že jeho práce nebyla marná.

V dalších kapitolách uvedu možnosti, jak s určitými písněmi pracovat. Celé texty a cd s nahrávkami písní budou uvedeny v příloze diplomové práce.

### **8. 1. Evropský referenční rámec**

„Společný evropský referenční rámec: učení, vyučování, hodnocení je dokument Rady Evropy pro Evropské jazykové portfolio. Jedním z jeho cílů je pomoci popsat stupeň zběhlosti v jazyce vyžadovaný existujícími standardy, testy a zkouškami pomocí šestistupňové škály, a tím usnadnit vzájemné srovnávání různých kvalifikací. Tato jednoduchá „globální škála“ zpřístupňuje systém uživatelům a poskytuje orientační body učitelům a tvůrcům kurikula.“<sup>48</sup>

---

<sup>48</sup> <http://www.fraus.cz/serr/>

### *Začátečník*

**A1** Rozumí známým výrazům z každodenního života a základním frázím zaměřeným na uspokojování konkrétních potřeb a umí je také používat. Umí představit sebe a ostatní a klást jiné osobě otázky například o tom, kde žije, o lidech, které zná, a o věcech, které má, a sám na podobné otázky také odpovídat. Dokáže se jednoduchým způsobem domluvit za předpokladu, že druhá osoba mluví pomalu a zřetelně a je připravena pomoci.

**A2** Rozumí větám a často používaným výrazům vztahujícím se k oblastem, které se ho bezprostředně týkají (např. velmi základní osobní a rodinné informace, nakupování, místopis, zaměstnání). Může komunikovat při jednoduchých a rutinních úkolech, které vyžadují jednoduchou a přímou výměnu informací o známých a běžných záležitostech. Umí s pomocí jednoduchých výrazů popsat aspekty svého vzdělání, bezprostřední okolí a bezprostřední potřeby.

### *Středně pokročilý uživatel*

**B1** Rozumí hlavním bodům jasně spisovné řeči o známých záležitostech, s nimiž se setkává v práci, ve škole, ve volném čase atd. Umí si poradit s většinou situací, které se mohou vyskytnout při cestování v oblasti, kde se mluví daným jazykem. Píše jednoduché souvislé texty o dobře známých tématech nebo o tématech, která ho zajímají. Umí popsat zážitky a události, sny, naděje a ambice a stručně zdůvodnit a vysvětlit své názory a plány.

**B2** Rozumí hlavním myšlenkám složitých textů pojednávajících jak o konkrétních, tak o abstraktních tématech, včetně odborných diskusí ve svém oboru. Dokáže konverzovat s určitou mírou plynulostí a spontánností, která umožňuje běžné rozhovory s rodilými mluvčími bez napětí pro některou ze stran. Píše jasně podrobné texty o řadě různých témat a vysvětluje svůj názor na aktuální problémy a uvádí výhody a nevýhody různých možností.

### *Vyspělý uživatel*

**C1** Rozumí řadě různých náročných a delších textů a rozeznává jejich skrytý význam. Vyjadřuje se plynně a spontánně bez příliš zřejmého hledání slov. Užívá jazyk flexibilně a efektivně pro společenské, studijní a profesní účely. Píše jasně, dobře strukturované podrobné texty o složitých tématech, přičemž používá různé nástroje pro uspořádání, členění a soudržnost svého pojednání.

**C2** Rozumí bez námahy téměř všemu, co slyší nebo čte. Umí shromážďovat informace z různých ústních a písemných zdrojů a tyto informace znovu uspořádat do souvislého celku. Umí se vyjadřovat spontánně, velmi plynně a přesně, rozlišuje jemné významové odstíny i ve složitějších situacích.

## 8. 1. Píseň obecně

Předtím než začneme pracovat s písní, můžeme žáky uvést do problematiky nejrůznějšími způsoby. Jednou z možností je použití slova píseň, jako takového. Učitel napíše na tabuli slovo „chanson“ a žáci mají za úkol napsat všechno, co jim toto slovo připomíná, s čím se pojí v jejích myšlenkách. Další možností je zopakování slovní zásoby týkající se hudebních nástrojů. Po jejich probrání pustíme žákům píseň a oni jednotlivé hudební nástroje identifikují. Snaží se přitom samozřejmě mluvit francouzsky a ve skupinkách o nástrojích diskutovat. Tyto dvě aktivity bychom mohli provádět i s úplnými začátečníky, podle evropského referenčního rámce s žáky úrovně A1 a A2.

Pro vyšší úrovně, B1 a B2 už jsou vhodná složitější cvičení. Pokud se například píseň zabývá tematikou lásky nebo přátelství (například *A quoi ça sert l'amour* od Edith Piaf), necháme žákům dvě minuty na diskuzi o tématu. Poté mohou žáci diskutovat s učitelem o myšlenkách, které je v souvislosti s tématem napadnou.

Další cvičení pro úrovně B1 a B2 je písemné. Učitel napíše na tabuli některá slova, která se v písni objevují. Studenti si tato slova opíšou a následně vymyslí krátký příběh, který tato slova bude obsahovat. Pokud bude příběh dobrý a jazyková úroveň vyhovující, může učitel tuto snahu odměnit výbornou známkou za práci v hodině.

## 8. 2 Edith Piaf - À Quoi ça Sert L'amour ?(úroveň A2,B1)



Ač je šansoniérka Edith Piaf dávno po smrti a doba její slávy už je dnešní mládeži na hony vzdálená, učitelé francouzštiny by ji rozhodně neměli opomíjet. Je to zpěvačka ve své zemi tak známá a důležitá, že ji rozhodně nelze vynechat z informací, které by se měli žáci o francouzských realitách dozvědět. Její písně rozhodně nejsou moderní a některé jsou i dost poslechově těžké. Některé z nich jsou však natolik známé, že je poznají i dnešní žáci. Například její píseň *Non, je ne regrette rien* je často hudebním doprovodem nejrůznějších reklam objevujících se na našich českých televizních programech (naposledy jsem ji zaznamenala v televizní reklamě na oplatku Siesta a podle svých osobních zkušeností vím, že se většině lidí právě tato

píseň ve spojitosti s oplatkou vybaví). Avšak i mezi náročnými skladbami, najdeme několik velmi melodických a textově relativně snadných kousků. Mezi takové patří i píseň, kterou jsem vybrala jako ukázkou do své diplomové práce, je to píseň *À Quoi ça Sert L'amour*.

### 1) Seznámení s Edith Piaf

Než začneme pracovat se samotnou písní, měli bychom žáky s Edith Piaf dobře seznámit. Její život je natolik pohnutý, bohatý a pikantní, že žáky bezpochyby zaujme. Narodila se v roce 1915 v Paříži, její vlastní jméno bylo Édith Giovanna Gassion. Byla vynikající a oblíbenou francouzskou šansoniérkou. Její způsob interpretace odrážel prakticky zkušenosti ze života, které sama prožila, anebo vnitřní poměry, ve kterých se právě nacházela. Tento umělecký přístup z ní nakonec učinil francouzskou národní ikonu. Šansony jako např. „La vie en rose“ (Život v růžovém), „L'hymne à l'amour“ (Óda na lásku), „Milord“ a „Non, je ne regrette rien“ (Ničeho nelituji) jí přinesly světovou slávu. V r. 1935 ji objevil na ulici majitel baru Louis Lepée. Ten ji uvedl na scénu pod jménem Môme Piaf (vrabec Piaf). Poté žila a spolupracovala s textařem R. Assoem. První triumf slavila v r. 1937 na scéně A.B.C. Po druhé světové válce se stává nejpopulárnější francouzskou zpěvačkou doma i v zahraničí (vč. USA). Po r. 1949 ale začínají narůstat její problémy s alkoholem a drogami. V r. 1962 se provdala za zpěváka Théa Sarapa. Kromě něho pomohla na scénu i dalším interpretům (Charles Aznavour, Gilbert Bécaud, Yves Montand, Moustaki). Édith Piaf umírá náhle a nečekaně 11. 10. 1963, v době protialkoholního léčení v Plascassier (Côte d'Azur, jižní Francie).<sup>49</sup>

### 2) Možnosti práce s písní

- tuto píseň nazpívala Edith Piaf se svým manželem, Théem Sarapo, vznikla v roce 1962, složil ji zpěvaččin dvorní skladatel Michel Emer

**a) doplňování slov** – jako první a nejvíc frekventované cvičení při práci s písní uvedu doplňování vynechaných slov. Př.:

---

<sup>49</sup> <http://denikslavných.jex.cz/menu/edith-piaf/zivotopis>

*A quoi ça sert, ..... ?*

*On raconte .....*

*Des ..... insensées*

*A quoi ça sert d'..... ?*

*..... ne s'explique pas !*

*C'est une ..... comme ça !*

*Qui ..... on ne sait d'où*

*Et vous prend .....*

Při doplňování slov do písně doporučuji následující postup:

- Rozdáme žákům nakopírované texty s vynechanými slovy.
- Pustíme jim nejprve celou píseň s upozorněním, aby pozorně poslouchali.
- Při druhém poslechu už žákům doporučíme, aby si zkusili zapsat alespoň některá slova, kterým porozuměli.
- Při dalším poslechu budeme zastavovat píseň po každém vynechaném slově.
- Následně s žáky probereme jejich možnosti, opravíme jejich verzi a zapíšeme postupně vynechaná slova na tabuli. Jako motivaci můžeme použít například jedničku za správně doplněná slova.
- Nezapomeneme žáky upozornit, aby si nová, neznámá slova zapsali do svých slovníčků.

**b) Časování sloves v přítomném čase** – dalším cvičením, které se přímo nabízí pro tuto píseň, je procvičení časování sloves v přítomném čase. Stejně jako v předchozím cvičení budeme pracovat s nakopírovanými texty. Poté, co žáci správně doplní vynechaná slova, přečteme společně celý text a pokusíme se ho přeložit. Není třeba ho překládat slovo od slova, ale stačí celkový smysl frází. Pro procvičení časování sloves, můžeme použít následující postup:

- Zadáme žákům, aby v textu podtrhali všechny tvary sloves, které znají (u začátečníků předpokládáme, že znají právě pouze přítomný čas) – př. On raconte, explique...

- U podtrhaných slov žáci určí osoby.
- Vypíší si tvary sloves do sešitu pod sebe a následně k nim budou doplňovat infinitivy. Pokud si nebudou vědět rady, dáme jim k dispozici Conjugaison – Bescherelle.
- Tvary infinitivů zkontrolujeme, u vybraných (nepravidelných) zopakujeme časování všech osob v jednotném i množném čísle.
- Jelikož se v textu vyskytují i záporné tvary sloves, dáme žákům za úkol je najít. Zopakujeme si tvoření záporu u sloves a upozorníme na hovorové vynechávání zápornky "ne".

**c) Opakování :** V rámci opakování, můžeme žákům zadat domácí úkol.

- Představte krátce (10 řádek) svými slovy šansoniérku Edith Piaf a pokud máte přístup k internetu, vyhledejte si na serveru [www.youtube.com](http://www.youtube.com) nějakou její další píseň. V následující hodině proběhne krátká diskuse o jejím životě a její tvorbě. V rámci zpětné vazby by učitel mohl udělat malou anonymní anketu o tom, jak se žákům píseň a práce s ní líbila.



### 8. 3. Louise Attaque – Je t'emmène au vent

#### 1) Kdo je Louise Attaque ?

Louise Attaque je francouzská rocková skupina, která vznikla v roce 1994 v Paříži. Své první album vydala až v roce 1997 a jmenovalo se stejně jako skupina – Louise Attaque. Zajímavý je vznik názvu kapely. Většinu alb skupiny produkoval Gordon Gano, zpěvák skupiny Les Femmes Violentes (Násilnice) a skupinu Louise Attaque svou osobností tak ovlivnil, že odvodili svůj název právě od názvu jeho kapely. Louise – ženské jméno v konotaci s "femmes" ženy - a Attaque konotuje právě s násilím v názvu skupiny Gordona Gana. Jejich první album bylo velmi úspěšné, prodalo se ho dva a půl milionu kusů. To byl nevídaný úspěch pro relativně neznámou rockovou kapelu. Další album skupiny se jmenovalo Comme on a dit (Jak jsme řekli) a vyšlo v roce 2000. Poslední album vyšlo v roce 2005 a jmenovalo se A plus tard Crocodile (Nashle později, krokodýle). V roce 2007 vyhlásila skupina oficiální pauzu a od té doby nekoncertuje ani nevydává žádné nové singly.<sup>50</sup>

Pro práci při výuce jsem vybrala píseň z prvního alba, která se jmenuje „*Je t'emmène au vent*“, Louise Attaque používá ve svých skladbách i housle a tím je krásně oživuje. Skladba je velmi melodická a text je dobře srozumitelný. Myslím, že je dost moderní a že by se tedy mohla žákům líbit.

#### 2) Možnosti práce s písní:

- **Konjunktiv (Subjonctif):** tato píseň je ideální k procvičení gramatiky, zejména pak ke tvarům sloves v konjunktivu. V textu se často objevuje spojení „je voudrais que“ (chtěl bych, aby), po kterém právě konjunktiv následuje. Pokud s žáky právě tento slovesný způsob probíráme, je vhodné jim nejprve vysvětlit tvoření konjunktivu, jeho používání a samozřejmě žáky upozornit na slovesa a na spojky, po kterých je konjunktiv povinný. Po těchto krocích můžeme přistoupit k samotnému procvičování. Navrhovala bych následující postup:

---

<sup>50</sup> [http://fr.wikipedia.org/wiki/Louise\\_Attaque](http://fr.wikipedia.org/wiki/Louise_Attaque)

- V tomto případě bych nejprve rozdala žákům nakopírovaný text. Žádná slova nebudou vynechaná. Nechám žákům čas, aby se v textu orientovali a pro sebe si ho přečetli. Následně probereme neznámá slova, opět si je zapíšou do slovníčků. Tentokrát se však budeme snažit neznámá slova nepřekládat, ale vysvětlit je pomocí synonym nebo příkladů.
- Další práce už bude práce přímo s textem:

*Allez viens, j't'emmène au vent,*

*je t'emmène au dessus des gens,*

*et je voudrais que tu te rappelles,*

*notre amour est éternel*

*et pas artificiel*

*je voudrais que tu te ramènes devant,*

*que tu sois là de temps en temps*

*et je voudrais que tu te rappelles*

*notre amour est éternel*

*et pas artificiel*

- Podtrhejte slovesa v konjunktivu. Vlnovkou potrhňte ta, která mají v jednotném čísle stejný tvar v konjunktivu i v přítomném čase.
- Následně si procvičíme časování sloves v konjunktivu. Každý žák si vybere jedno (předpokládáme výuku v jazykové skupině, tj. kolem 10 – 12 lidí) a

vyčasuje ho písemně pro spolužáky na tabuli. Ostatní ho budou kontrolovat, v případě chyby žáka učitel upozorní.

- Učitel rozdá žákům čisté papíry a zadá jim následující úkol: Přepište text písničky tak, aby podmět byl v 1. nebo 2. osobě množného čísla ( nous, vous) /Je voudrais que nous nous rapelions.../
- Po dopsání je učitel vybere a doma do další hodiny je zkontroluje. Jelikož by píseň měla splňovat motivační funkci, nebylo by rozumné tuto aktivitu známkovat. Avšak kdo bude mít většinu sloves správně, odměnu si jistě zaslouží. Způsob je však na každém učiteli individuálně.

### **b) Slovesa typu s'appeler (jmenovat se)**

Jelikož se v písni často objevují slovesa jako s'appeler nebo rappeler, můžeme s žáky procvičit problematický pravopis těchto sloves. Spousta žáků si totiž stále neví rady s tím, kdy se v těchto slovesech píše „el“ jedno a kdy dvě.

- Rozdáme žákům nakopírovaný text, narozdíl od předchozí aktivity jim však hned pustíme skladbu z přehrávače. Upozorníme žáky, aby dávali pozor na výslovnost.
- Po poslechu se vrátíme k textu písně. Požádáme žáky, aby našli všechny tvary sloves typu s'appeler.
- Učitel napíše na tabuli všechny tvary tohoto slovesa. Vysvětlí žákům, kdy se sloveso jak píše. Jako pomůcku jim může uvést: pokud tvar slovesa vyslovíme a poslední hláskou je souhláska „el“, píšeme ve slovese dvě el. Pokud však touto souhláskou tvar slovesa nekončí, není třeba ji zdůrazňovat, tudíž napíšeme „el“ jen jedno.

**c) čtení** – na první pohled nezajímavá aktivita. Avšak v jazyce je čtení nahlas velmi důležité. Pomocí něj se učíme správně artikulovat jednotlivé hlásky a vyslovovat celá slova a větné celky. Samotné čtení však není pro žáky příliš zajímavé. Je třeba ho nějak oživit. V tomto případě se můžeme pokusit číst text společně s hudbou. Pustit

píseň pouze jako zvukovou kulisu a zkusit text přečíst v rytmu hudby. Podle svých zkušeností vím, že žáky to velmi baví a hodina je příjemně uvolněná.

Vzhledem k náročnosti textu písně a gramatickému jevu v něm obsaženému, navrhovala bych práci s touto písní pro studenty úrovně B1. Pokud bychom hlouběji probírali gramatiku a zabývali se i minulým konjunktivem, pak bychom mohli pracovat i se studenty úrovně B2. Těm bychom mohli dát i úkol v podobě zamyšlení se nad textem písně a písemného zpracování těchto myšlenek.

## 8. 4. Frère Jacques

Předchozí dvě písně byly určité pro pokročilé a starší žáky. Práce s písní nám však umožňuje pracovat i s malými dětmi. Vhodnou písní pro začátečníky je známá lidová píseň Frère Jacques. Ta je vhodná zejména pro děti nižšího stupně základních škol. Je známá v několika světových jazycích a můžeme předpokládat, že ji děti budou alespoň v jednom znát. Pokud by se však stalo, že děti píseň znát nebudou, není to žádný problém. Text je velmi jednoduchý, proto je vhodný pro úroveň A1.

### 8. 3. 1. Možnosti práce s písní

Práci s touto písní bych zařadila hned do prvních hodin výuky francouzštiny. Na malé děti působí silně motivačně to, že umí po první nebo druhé hodině zazpívat písničku v cizím jazyce.

Text písně: Frère Jacques, Frère Jacques. Dormez – vous? Dormez – vous? Sonnez les matines, sonnez les matines, ding dang dong. Tento text si před hodinou připravíme a napíšeme ho na tabuli. S dětmi ho pak v hodině přečteme několikrát po sobě. Poprvé s přeložením, následně s důrazem na správnou výslovnost. Žáci se text během této aktivity naučí nazpaměť a dále se budou moci soustředit jen na samotnou realizaci písně.

Pro tuto píseň bych navrhovala práci s interaktivní tabulí. Na internetových stránkách <http://www.poissonrouge.com/frerejacques/index.html> nalezneme tuto píseň hudebně ztvárněnou. Na stránce najdeme čtyři barevně odlišené panáčky, kteří po kliknutí myší zpívají výše zmíněnou písničku. Pokud budeme na panáčky klikat postupně, ukážeme dětem, jak zní Frère Jacques v kánonu. Děti rozdělíme do skupin podle barev – rozdáme jim barevná kolečka v barvě panáčka. Nejprve si s nimi zazpíváme píseň v jednoduché podobě, až posléze přistoupíme ke kánonu.

Pokud už budeme tuto píseň zpívat se žáky, kteří už mají základy francouzského jazyka za sebou, můžeme s písní dále pracovat. Například se blíže věnovat časování sloves dormir a sonner. Na slovesu sonner lze vysvětlit časování sloves 1. třídy – sloves s koncovkou –er.

## 8. 5. Sur le pont d'Avignon

Tato píseň nabízí práci v různých ročnících. V nižších se zaměříme pouze na text písně a jeho přeložení. Popřípadě je můžeme stručně seznámit s tím, kde se slavný avignonský most nachází. Stejně tak můžeme píseň nabídnout žákům starším, přibližně osmé třídě základní školy.

1) Avignonský most – informace pro žáky: Tento most, který získal nesmrtelnost díky dětské písničce Sur le pont d'Avignon (Na avignonském mostě), podle legendy postavil sv. Benedikt (St Bénézet), zbožný muž ze Savojska, kterému bylo prostřednictvím tří zjevení sděleno, že má za každou cenu překlenout řeku Rhône.

Pont d'Avignon, který se správně jmenuje Pont St-Bénézet, byl postaven v letech 1177–1185 přes obě ramena řeky a Île de la Barthelasse, a tak spojil Avignon s místem, z něž později vyrostlo Villeneuve-les-Avignon. Původní 900m dlouhá dřevěná konstrukce byla přestavěna a kamenný most na témže místě stojí asi od roku 1350. Čtyři z jeho 22 oblouků v roce 1669 strhla povodeň.<sup>51</sup>

1) Text písně:

Sur le pont d'Avignon  
On y danse, on y danse  
Sur le pont d'Avignon  
On y danse tout en rond

1 - Les bell's dames font comme ça

Et puis encore comme ça

2 - Les beaux messieurs font comme ça

Et puis encore comme ça

3 - Les cuisiniers font comme ça

etc.<sup>52</sup>

---

<sup>51</sup> <http://meesha.reality-show.net/foto-index.php?fid=434>

<sup>52</sup> <http://www.momes.net/comptines/danser/sur-le-pont-davignon.htm>

2) Při předpokladu, že budeme pracovat s malými dětmi – s prvním stupněm základní školy a šestou či sedmou třídou, můžeme do výuky zapojit i aktivity tělesné. Vyučující jazyků mívají většinou dělené třídy. To je pro výuku jazyka bezpochyby nejlepší, protože se učitel může více jednotlivým žákům věnovat. V menším počtu s nimi může provádět i takové aktivity, jaké navrhuji pro tuto píseň.

a) Žáci si stoupnou do kruhu a chytanou se za ruce. Při refrénu zpívají a podle textu se v kruhu otáčejí dokola. Vždy, když přijde na řadu další sloka, pustí si ruce a předvádí text písničky. Les belles dames font comme ça – děvčata tancují a hrají si na dámy. Les beaux messieurs font comme ça – chlapečci předvádí, že si sundávají klobouky a zdraví tancující dámy. V další sloce mohou napodobovat kuchaře – například míchání v hrnci. V každé sloce si mohou žáci něco vymyslet a napodobovat. Na konci písničky může každý předvádět něco jiného, avšak musí být schopný ostatním říct, co předvádí.

b) Text písničky můžeme obměňovat podle probírané slovní zásoby. Je velmi dobře použitelný, pokud s žáky probíráme například zvířata. Místo krásných dam a pánů můžeme do textu doplňovat právě nejrůznější názvy zvířat. Žákům nejprve vypíšeme na tabuli zvířátko, která by se dala do textu písničky dosadit. Učitel si musí ověřit, jestli žáci rozumí všem výrazům, a teprve potom může přistoupit k další aktivitě. Žáci se opět postaví do kruhu, stejně jako v předchozí aktivitě zpívají a točí se dokola. Učitel stojí uprostřed a má připravené kartičky s obrázky zvířat, které předtím vypsal na tabuli. Vždy ukáže jednu kartu a žáci musí začít napodobovat dané zvíře. Příkladem může být slon. Les beaux éléphants font comme ça. – Žáci předvádí, jak slon mává chobotem. Stejným způsobem můžeme zopakovat celou slovní zásobu týkající se zvířat, kterou jsme se s dětmi naučili.

## 8. 6. Joe Dassin – Les Champs Élysées - A2



Jedním z frankofonních autorů, které by učitel neměl při výuce opomenout, je Joe Dassin. Jeho píseň Les Champs Élysées je jedním z největších francouzských hitů své doby. Tuto píseň bych použila při výuce na střední škole nebo při výuce dospělých studentů. Jazyková úroveň studentů, se kterými bude učitel pracovat by měla být minimálně na úrovni A2 nebo B1.

### 1) Seznámení s interpretem

Joe Dassin se narodil v roce 1938 v New Yorku. Jeho rodiče se však odstěhovali do Evropy, a tak Joe vyrůstal ve Francii. Jeho život byl velmi bohatý. Vystudoval etnologii na univerzitě v Michiganu. Po vystudování se vrátil do Francie a pracoval pro svého otce. Posléze se začal věnovat umění, pracoval jako pomocný režisér a později podepsal smlouvu s americkým hudebním vydavatelstvím a natočil své první hity. Působil také jako moderátor nejrůznějších televizních pořadů a soutěží. Vydal několik desek, z nichž nejznámější jsou L'Amérique, a Joe Dassin à New York. Bohužel, zemřel předčasně v roce 1980, ve dvaadvaceti letech na infarkt. V roce 2010 mu jeho syn Julien věnoval svůj hudební muzikál.<sup>53</sup>

### 2) Píseň Les Champs Élysées a navrhované aktivity:

Je m'baladais sur l'avenue  
Le coeur ouvert à l'inconnu  
J'avais envie de dire bonjour  
À n'importe qui  
N'importe qui ce fut toi  
Je t'ai dit n'importe quoi  
Il suffisait de te parler  
Pour t'appriivoiser  
  
Aux Champs-Élysées

---

<sup>53</sup> volně přeloženo z: [http://fr.wikipedia.org/wiki/Joe\\_Dassin](http://fr.wikipedia.org/wiki/Joe_Dassin)



Aux Champs-Élysées  
Au soleil, sous la pluie  
À midi ou à minuit  
Il y a tout ce que vous voulez  
Aux Champs-Élysées

Tu m'as dit "J'ai rendez-vous  
Dans un sous-sol avec des fous  
Qui vivent la guitare à la main  
Du soir au matin"  
Alors je t'ai accompagnée  
On a chanté, on a dansé  
Et l'on n'a même pas pensé  
À s'embrasser<sup>54</sup>

a) čtení textu s porozuměním: rozdáme studentům text písně a bez hudby je necháme text přečíst. Učitel dbá na správnou výslovnost a studenty opravuje, pokud je třeba. Po této aktivitě učitel položí žákům pár otázek, aby viděl, jestli správně porozuměli textu písně. Například, aby vyhledali opozitum ke slovesu ouvrir, nebo zobrazili na časové přímce slova aujourd'hui, demain a hier.

b) vyčasujte sloveso ouvrir v přítomném čase a napište příčestí minulé – učitel vybere jednoho žáka a ten půjde požadované jevy napsat na tabuli. Pokud napíše vše dobře, může ho učitel motivovat kladným hodnocením, například malou jedničkou.

c) Pomocí této písně je možné procvičit slovesné vazby. Budeme text probírat řádek po řádku a u každého slovesa se zastavíme a budeme se mu podrobněji věnovat. Příklad: Sloveso ouvrir – v předchozím cvičení jsme ho vyčasovali, teď s ním můžeme pracovat dál. Žáci musí určit, jaká je vazba slovesa:

- ouvrir quelque chose à quelqu'un
- parler – parler à quelqu'un

---

<sup>54</sup> [http://www.parolesmania.com/paroles\\_joe\\_dassin\\_4518/paroles\\_les\\_champs-elysees\\_169126.html](http://www.parolesmania.com/paroles_joe_dassin_4518/paroles_les_champs-elysees_169126.html)

- avoir envie de quelque chose nebo avoir envie de faire quelque chose

Vzhledem k vazbám COD a COI je vhodné přidat k písni doplňovací cvičení na zájmena (př. je téléphone à Tomáš – je lui téléphone, j'ouvre la porte – je l'ouvre, j'ai envie de manger une tomate – j'ai envie de la manger)

d) Accord du participe passé – v písni se objevuje výraz „Alors je t'ai accompagnée“. Učitel musí žáky upozornit na shodu příčestí minulého. Vzhledem k tomu, že je přímý předmět před slovesem avoir v minulém čase složeném, musí být příčestí shodované s tímto předmětem. V tomto případě zájmeno „te“ nahrazuje osobu ženského rodu, proto musí být shoda na konci příčestí e. Vysvětlíme žákům všechna pravidla pro shodu příčestí minulého (u množného čísla přidáváme – s, u množného čísla ženského rodu přidáváme –es, u ženského rodu přidáváme – e.) Abychom se ujistili, že žáci správně pochopili daný problém, zařadíme do hodiny opakovací cvičení na tento jev.

e) Další cvičení, které je možné s písni provádět, záleží na muzikálnosti studentů. Pokud jsou hudebně alespoň trochu nadaní, můžou si píseň zazpívat společně s nahrávkou. Učitel však musí žáky kontrolovat, aby správně vyslovovali a aby byla správná intonace vět.

## 8. 7. Jacques Brel – Amsterdam – B2



Posledním interpretem, kterého zmíním ve své práci, je Jacques Brel. Tento zpěvák tvoří velmi důležitou součást francouzské a belgické kultury . Narodil se 8. dubna 1929 v belgickém městě Schaerbeek. Jako dítě nebyl studijní typ. Nezajímal se o školu, jediné, co ho zajímalo, byly hodiny francouzského jazyka. V patnácti letech začal psát dlouhé básně a novely. Inspirací mu byli autoři Jack London a Jules Verne. V šestnácti letech pak založil s několika přáteli divadelní spolek, se kterým nastudoval divadelní hry, které sám napsal. Až v roce 1952 začal psát své první písně, které prozatím představoval jen v kruhu rodinném. Často používal jako texty své již dříve napsané básně. Začal koncertovat v Belgii, dělal předskokana známým zpěvákům a skupinám. V roce 1955 se s rodinou přestěhoval do Francie. Brel si krůček po krůčku našel svůj styl a získal si své stálé fanoušky. Během svého života vydal velké množství nahrávek, básní i knížek. Současně byl režisérem několika filmů. Zemřel v roce 1978.

### **Amsterdam**

Dans le port d'Amsterdam  
Y a des marins qui chantent  
Les rêves qui les hantent  
Au largeur d'Amsterdam  
Dans le port d'Amsterdam  
Y a des marins qui dorment  
Comme des oriflammes  
Le long des berges mornes  
Dans le port d'Amsterdam  
Y a des marins qui meurent  
Pleins de bière et de drames  
Aux premières lueurs  
Mais dans le port d'Amsterdam  
Y a des marins qui naissent

Dans la chaleur épaisse  
Des langueurs océanes

Dans le port d'Amsterdam  
Y a des marins qui mangent  
Sur des nappes trop blanches  
Des poissons ruisselants  
Ils vous montrent des dents  
A croquer la fortune  
A décroisser la lune  
A bouffer des haubans  
Et ça sent la morue  
Jusque dans le cœur des frites  
Que leurs grosses mains invitent<sup>55</sup>

Práce s písni: Aktivita k této písni je vhodná pro studenty s pokročilou úrovní francouzského jazyka. Slovní zásoba je dost obtížná, obsahuje nespisovnou francouzštinu a hovorové výrazy. Proto jsou všechna cvičení vhodná pro úroveň B2.

1) Rozdáme žákům text. Záměrně neuvědeme jméno skladby. Jako základní cvičení bych uvedla typické doplňování slov. Učitel by měl zakrýt taková slova, která žáci nejspíše neznají. Pokud se tak stane, žáci se budou muset více soustředit na zvukovou stránku a spojit si ji v hlavě s pravidly grafickými. Nahrávku s písni by učitel měl pustit víckrát po sobě, aby žáci si měli možnost ověřit, jestli doplnili hledaná slova správně. Následně je samozřejmě zkontrolují společně s učitelem, který bude psát daná slova na tabuli, aby měli všichni správně i pravopis.

2) Po doplnění slov do textu se žáků zeptáme, jaký by navrhovali písni název. Pověříme jednoho žáka, aby navržené názvy zapisoval. Pokud se neshodneme na jednom a bude jich víc, může učitel zařadit do hodiny diskuzi ve francouzštině, ve které by žáci měli svůj navrhovaný název obhájit. Druhou variantou je písemná forma

---

<sup>55</sup> <http://www.oleo.tv/lyrics/jacques-brel/amsterdam/>

tohoto cvičení. Ta spočívá v tom, že žáci své návrhy napíší na papír a učitel si potom písemné práce vybere a opraví je, aby měli studenti určitou zpětnou vazbu.

3) Vzhledem k obtížným slovům, která jsou v textu obsažena, se nabízí práce s výkladovým slovníkem, Le petit Robert nebo Larousse. Pro navrhovanou aktivitu budeme potřebovat minimálně jeden výkladový slovník do lavice. Pokud škola nemá k dispozici požadovaný počet výkladových slovníků, učitel musí utvořit skupinky a žáci budou vpracovat společně.

Zadání: a) Najděte podtržená slova ve výkladovém slovníku a vypište si z něj základní hesla.

b) Práce ve skupinách: každá skupina bude mít zadaná jiná slova, která má najít. Učitel bude korigovat jejich práci a bude sledovat čas. Tato aktivita by neměla zabrat více než 15 minut. Proto by neměli mít studenti zadáno zbytečně mnoho slov, pro základní orientaci ve slovníku stačí přibližně tři slova. Poté, co najdou význam jednotlivých slov, by s ním měli seznámit ostatní žáky ve třídě. Nesmí však pouze přečíst definici ze slovníku. Měli by použít vlastní slovní zásobu tak, aby byla pro ostatní studenty srozumitelná. Pokud budeme chtít pracovat se slovní zásobou dál, rozdělíme žáky pouze do dvou skupin a zadáme jim úkoly. První skupina bude mít za úkol vymyslet příběh se slovní zásobou, která se objevuje v textu písně. Druhá zkusí vymyslet se slovy krátkou báseň. Tato aktivita bude vyžadovat delší dobu přípravy, proto se může stát, že budeme muset pokračovat i v následující hodině. V té si skupiny představí navzájem svou práci.

4) Další navrhovaná aktivita se vztahuje ke gramatice. V písni se objevuje velké množství sloves. Většinou jsou v přítomném čase. Žáci by měli najít všechna slovesa a vypsát si jejich tvary. Následně budou určovat infinitivy. Podle infinitivů rozdělí slovesa na pravidelná (1. třídy) a na ostatní. U sloves první třídy pouze zopakujeme základní pravidlo časování a koncovky slovesa v jednotlivých osobách. U složitých sloves však učitel nechá studentům čas, aby si je vyčasovali do sešitů. Následně si je společně zkontrolují.

U několika vytipovaných sloves žáci budou muset určit tvary konjunktivu přítomného a minulého. Současně s tím zopakují základní pravidla pro tvoření tohoto gramatického jevu.

5) Vzhledem k tomu, že je Jacques Brel Belgičan, je důležité žáky seznámit s Belgií jako s frankofonní zemí. Učitel by měl udat základní geografické údaje. Žáci by měli vědět, že je Belgie rozdělena do dvou částí a to části vlámské a valonské. Zároveň by měli znát fakt, že má Belgie dva oficiální jazyky, a to nizozemštinu a francouzštinu. Učitel může zadat některému ze žáků za domácí úkol, aby si na další hodinu připravil krátkou prezentaci o Belgii. Předpokládá se, že vyučující má k dispozici počítač nebo interaktivní tabuli a bude je moci žákům v hodině poskytnout.

## 9. Závěr

Tato diplomová práce se zabývá využitím písňe při hodinách francouzského jazyka. Jelikož je to téma v současné době velmi diskutované a písňe jsou nedílnou součástí jazykových učebnic a výuky cizích jazyků, zabývala jsem se použitím písni při výuce, a to podle jednotlivých jazykových úrovní evropského referenčního rámce.

Součástí vyučovacího procesu jsou takové faktory, jako motivace nebo vyučovací metody. Ty jsou obsaženy v prvních kapitolách této práce. Stejně tak je důležité vybrat si správně cvičení, proto se práce věnuje i jim, zejména cvičením, která lze propojit písňemi.

Diplomová práce také seznamuje čtenáře s novou, moderní metodou učení, která se nazývá sugestopedie. Tato metoda je velmi účinná při výuce cizího jazyka a napomáhá studentovi naučit se velké množství informací ve velmi krátkém čase. Klade celkový důraz na vnitřní klid. Spojení s písni je v této metodě využitelné právě pro možnost výběru takových písni, které nás dostanou do správné studijní nálady. Tato metoda je spolehlivá, studenti jsou schopni naučit se během několika málo dní velké množství pro ně nových informací. Používání jazyka v praxi se díky tomu velmi urychluje. Studenti ztrácejí zábrany a nebojí se mluvit s cizinci. Jejich projev není bez chyb, ale nebrání porozumění textu. Bohužel je však tato metoda finančně i organizačně nákladná, proto není běžnou součástí výuky ve školách.

Práce upozorňuje na spojitost písňe s jednotlivými okruhy. Musíme si uvědomit, že píseň je součástí kultury a nelze ji při výuce opomenout. Žáci se musí seznámit s jazykem z pohledu všech okruhů a to právě píseň umožňuje. Je v ní zastoupena jak stránka lingvistická, tak kulturní a někdy i historická či geografická. Samozřejmě téměř nejdůležitější je stránka lexikální. V písni se objevuje slovní zásoba, se kterou se žáci při hodinách jinak nemají možnost setkat. Proto je velmi důležité, že učitelé zařazují do své výuky i tuto složku. Stejně tak se žáci seznamují s fonetikou a výslovností studovaného jazyka. Dostávají se do kontaktu s rodilým mluvčím, který na ně velmi pozitivně působí. Snaží se jej napodobovat a jejich vyjadřování v cizím jazyce se stává ucelenějším.

Součástí této práce je také dotazník, který nás měl seznámit s tím, jak jsou písně v hodinách využívány. Dotazník byl distribuován na několika základních a středních školách a jeho výsledky byly překvapivé. Dotazovaní žáci například nejsou často spokojeni s výběrem písní, které učitel používá při hodině. Velká většina však má i přesto zájem s písněmi v hodinách pracovat.

Poslední část obsahuje několik francouzských písní a návrhy na cvičení s nimi. Cvičení s písněmi jsou rozdělená podle stupnice evropského referenčního rámce. Návrhy na cvičení jsou pouze inspirativní, učitel samozřejmě zváží, jaké má při hodině možnosti a s jakou pracuje třídou.



## 10. Résumé

Cette thèse de diplôme traite de la chanson et son utilisation pendant les cours de français. La chanson représente une partie très importante de nos vies. On l'entend tous les jours à la radio, dans les magasins. Elle est omniprésente et parfois on ne le sait même pas. Les chanteurs, chanteuses et les groupes musicaux influencent les gens, on peut voir que les jeunes filles ou garçons sont habillées comme leurs vedettes. En même temps, les chansons peuvent influencer la pensée de l'homme. Elles peuvent l'encourager, le manipuler, elles peuvent évoquer les différentes pensées. Il est très important de travailler avec la chanson, elle peut énormément aider les étudiants à améliorer leur français.

Le premier chapitre de ce travail parle de la motivation des élèves. Le travail d'un professeur est très difficile. Il doit bien motiver les étudiants. *On peut distinguer* deux types de motivation. La motivation externe et la motivation interne. La motivation doit être positive, le professeur doit éviter la motivation négative, comme par exemple les menaces ou bien les mauvaises notes. Comme ce travail parle de la chanson, on a mentionné la possibilité de la motivation par la musique. Mais il est nécessaire que les élèves apprécient la musique utilisée pour que la musique les motive.

Deuxièmement, on parle de différents types d'exercices. Si on travaille avec les exercices, on doit suivre quelques règles. On doit connaître le but de l'exercice, puis on doit savoir si l'exercice est bien fait en général. On doit suivre les mêmes règles si on travaille avec la chanson. Le professeur doit bien connaître les sujets grammaticaux et lexicaux. Les différents types d'exercices sont les suivants: les exercices grammaticaux, lexicaux et phonétiques. Si on travaille avec la chanson, on peut utiliser les exercices d'aperception et les exercices reproductifs. Dans le premier cas, *il* est souhaitable de travailler avec un clip de la chanson. Les élèves voient le chanteur et ils veulent le copier. Donc ils utilisent la langue et ils copient la phonétique d'un natif.

Au contraire, si on prend un exercice reproductif, on doit forcer les étudiants à bien prononcer les mots. Les étudiants écoutent seulement l'enregistrement, ils doivent aussi imiter le producteur. Ils peuvent s'exercer à prononcer les voyelles, les consonnes ou les syllabes. Ce type d'exercice est très important, car les étudiants apprennent (*par son intermédiaire*) la bonne prononciation. Le travail du professeur est dur, car il doit écouter tous les élèves et les corriger si c'est nécessaire.

Le troisième type d'exercices est l'exercice audiographique. Dans ce cas là, les élèves doivent réécrire ce qu'ils entendent. On peut réaliser cet exercice comme une dictée où on distribue aux étudiants les textes avec des espaces blancs et ils doivent ensuite compléter les mots. Ce type d'exercice est très bon pour *apprendre à bien écrire les nouveaux mots*.

Des exercices qui ont aussi leur place pendant les cours sont les devoirs. Ce qui est important, c'est d'en donner régulièrement aux élèves. Les devoirs doivent contenir les sujets qu'on a vus pendant le cours. Le but du jeu est de réviser toutes les nouvelles informations. Grâce aux devoirs, le professeur *peut vérifier* si les étudiants ont bien compris la matière. Les devoirs ne devraient pas être trop longs et trop difficiles.

Le chapitre suivant parle d'une nouvelle méthode pédagogique qui s'appelle la « sugestopédie ». Cette méthode est une méthode d'apprentissage naturel. La base de cet apprentissage est une histoire *complexe*. Les étudiants apprennent les mots et les phrases du contexte. Le but n'est pas de traduire mais de comprendre. La signification des mots est visible dans l'histoire et comme cela on forme le sens de la langue.

Le fondateur de cette méthode est Georgi Losanov. Il l'a créée en 1970 et depuis ce temps là, la méthode *a du succès partout dans le monde*. Malheureusement,

elle n'est pas utilisée dans les écoles, parce qu'elle est très difficile pour les professeurs. *En utilisant cette méthode, on développe les connaissances linguistiques mais aussi, la personnalité humaine est beaucoup plus riche.*

Cette méthode utilise très souvent la motivation musicale. La musique ne peut pas être choisie selon le choix des apprenants mais le professeur doit choisir une chanson qui est convenable pour ce type de travail. Il doit utiliser une chanson qui est susceptible de bien réveiller la psychique et les activités du cerveau. Selon le docteur Losanov, il est souhaitable d'utiliser la musique baroque. La musique ne doit pas déranger les apprenants pendant le cours, elle doit les aider à se concentrer.

Il est aussi nécessaire de connaître le type d'apprenant. Il y a celui qui aime les visualisations. Il retient bien les informations qu'il voit. Puis, il y a celui qui a besoin de bouger tout le temps. On peut trouver les exercices et les petits jeux qui peuvent positivement influencer l'apprentissage de ces personnes. Le dernier type d'étudiant est la personne qui retient bien tout ce qu'elle entend. Cet étudiant aime écouter la musique et les enregistrements.

Le cinquième chapitre concerne le travail avec la chanson. Il montre que la chanson est liée à la prononciation, à la lexicologie, à la grammaire et même à la culture.

Si on travaille avec la chanson, on enrichit le lexique des étudiants. Les possibilités qui s'ouvrent grâce au travail avec la chanson sont étendues. On peut travailler avec les synonymes, les contraires. Les étudiants peuvent chercher les définitions des mots, les utiliser dans un autre contexte. Il est nécessaire de les forcer à tout noter dans leurs cahiers d'exercices pour que le travail soit complet.

On peut réunir aussi les chansons, la géographie et la culture. Souvent, on trouve dans les chansons les lieux historiques ou les personnes célèbres. Le professeur doit toujours bien expliquer le sens de la chanson. Si elle touche les points historiques, il doit expliquer ce qui s'est passé. Si elle est chantée par une personne célèbre, le professeur doit faire connaître cette personne aux étudiants.

Bien sûr, avec la chanson, on peut aussi apprendre la grammaire. On peut trouver les chansons dans lesquelles on répète toujours un phénomène grammatical. Par exemple l'imparfait, comme le montre la chanson qui est utilisée dans ce travail.

L'autre sujet dont le travail parle est le bon choix de la chanson. Si on choisit bien la chanson, c'est déjà la moitié du succès. Certains professeurs ont tendance à choisir les chansons qui sont *faciles à comprendre*. Mais souvent, ces chansons ne sont pas assez intéressantes pour les étudiants. Le professeur doit reconnaître les préférences et le goût de ses élèves. Puis, il peut mieux choisir la bonne chanson. Il est clair que les enfants connaissent les œuvres qui passent à la télévision ou à la radio. Surtout les chanteurs qui font un soutien musical pour les publicités. On peut utiliser plusieurs sites sur l'internet pour avoir le matériel complet. On peut y trouver les chansons, les paroles et les CV des interprètes. L'autre facteur avec lequel on doit compter est la difficulté de la chanson. Le professeur doit savoir que les étudiants ne vont pas tout comprendre *lors de la première écoute*. Mais on doit travailler avec le texte pour qu'ils comprennent le sens général et puis le sens des mots séparés. Le professeur pose après l'écoute les questions qui vont lui montrer si les étudiants ont bien compris.

La partie très importante de ce travail est le questionnaire. Je l'ai fait pour savoir qu'elle est la situation de la chanson dans les écoles. Ce questionnaire a été distribué dans les différentes écoles de Písek. Je l'ai distribué à 100 personnes et 94 m'ont rendu leurs réponses. Les réponses que j'ai obtenues sont assez surprenantes. Les résultats sont illustrés dans les graphes. Mais il faut dire que les professeurs utilisent assez souvent les chansons pendant leur enseignement. Malheureusement, leur choix

n'est pas toujours génial. Les apprenants ne sont pas contents et puis, ils n'aiment pas le travail. Ils devraient être motivés et non dégoûtés.

Les autres questions du questionnaire sont les suivantes:

- Quels types de chansons contient votre manuel?
- Qui choisit les chansons et l'interprète?
- Quelles sont les activités utilisées pendant le travail avec la chanson?
- Aimez-vous les chansons qui font partie de votre manuel?
- Pensez-vous que la chanson est importante pour apprendre la langue?

Le huitième chapitre est fait pour les professeurs de français. Il peut les aider à travailler avec la chanson et leur donner de l'inspiration. Il contient 5 chansons de chanteurs différents et des propositions sur la façon dont les professeurs pourraient les utiliser. L'auteur a essayé de trouver plusieurs types d'exercices et de toucher tous les domaines qui sont mentionnés dans le travail.

Quelle est la conclusion de ce travail? On ne peut pas douter que la chanson représente une partie importante dans la culture d'une langue. Pour cette raison, il est souhaitable, que les professeurs de langues utilisent ce matériel pendant leur enseignement. Le questionnaire montre que les étudiants sont intéressés à utiliser les chansons pendant les cours mais elles doivent être choisies selon le goût des étudiants. Le but était de montrer aux professeurs que les possibilités sur la façon de travailler avec ce sujet sont très riches et il faut en profiter.

## 11. Seznam použité literatury

### a) seznam použitých knih :

- Calvet, J.-L., *La chanson dans la classe de français langue étrangère*, CLE International, Paris 1980
- CUQ, J. P., *Le français langue seconde*, Paris, Hachette 1991
- Demougin, F. – Dumont., P. – *Cinéma et chanson*, Édition Delagrave, Paris 1999, ISBN 2-206-08153-9
- Dumont, P., *Le français par la chanson*, Éditions L'Harmattan, Paris 1998, ISBN 2-7384-6360-6
- Hendrich, J. a kol. , *Didaktika cizích jazyků*, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1988
- Hrabal, Man, Pavelková, *Psychologické otázky motivace ve škole*, Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 1989, ISBN: 80-04-23487-9
- J. L. Dufays, F. Grégoire, A. Maingain – *La Chanson*, Didier Hatier, Bruxelles, 1994
- Karlík, P. - Nekula, M. - Rusínová, Z. , *Příruční mluvnice češtiny*, Nakladatelství Lidové noviny, Praha 1995, ISBN: 80 – 7106 – 134 – 4
- Kolektiv autorů, *Didaktika cizích jazyků na přelomu století*, Editpress, Praha, 2001, ISBN 80-238-7482-9
- Lhote E. *Enseigner l'oral en interaction. Percevoir, écouter, comprendre*. Paris : Hachette, Coll. Autoformation, 1995
- Mezinárodní akademie vzdělávání / UNESCO, *Efektivní učení ve škole*, Portál
- Mojžíšek, L., *Vyučovací metody*, Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1988
- s. r. o., Praha 2005
- Tagliante, Christine, *La classe de langue*, CLE International, 2006
- Tepperwein, Kurt , „*Umění*“ *lehce se učit*, Stanovum, Pelhřimov, 1983, ISBN: 80 – 900784 – 4 – 3

### b) seznam internetových stránek a odkazů:

- <http://www.oleo.tv/lyrics/jacques-brel/amsterdam/>
- [http://www.parolesmania.com/paroles\\_joe\\_dassin\\_4518/paroles\\_les\\_champs-elysees\\_169126.html](http://www.parolesmania.com/paroles_joe_dassin_4518/paroles_les_champs-elysees_169126.html)
- [http://fr.wikipedia.org/wiki/Joe\\_Dassin](http://fr.wikipedia.org/wiki/Joe_Dassin)

<http://www.momes.net/comptines/danser/sur-le-pont-davignon.htm>  
<http://meesha.reality-show.net/foto-index.php?fid=434>  
<http://www.poissonrouge.com/frerejacques/index.html>  
<http://denikslavných.jex.cz/menu/edith-piaf/zivotopis>  
<http://www.francouzská-aliance.cz/>  
<http://www.chansons-paroles.com/Joe-Dassin-522/paroles-7929-L-Amerique.htm>  
<http://laclasse.over-blog.org/article-33009461.html>  
<http://www.greatsong.net/PAROLE-CARLA-BRUNI,LE-TOI-DU-MOI,27212.html>  
<http://www.greatsong.net/PAROLE-PATACHOU,LA-COMPLAINT-DE-LA-BUTTE,100198946.html>  
<http://cs.wikipedia.org/wiki/P%C3%ADse%C5%88>  
<http://www.sugestopedie.cz/audio-lingual-method/>  
<http://www.sugestopedie.cz/sugestopedie/>  
<http://www.sugestopedie.cz/historie-sugestopedie/>  
<http://lide.uhk.cz/pdf/ucitel/cachoja1/MATEJ/ULOHY/ULOHY.HTM>  
<http://www.cavilam.com/fr/> - Materiály Cavilam Vichy dostupné na internetových stránkách

### **c) seznam časopisů**

Aignerová, A. Píseň v jazykovém vyučování, *Cizí jazyky*, ročník 46, 2002/2003, číslo 1

Albéric, G. , En chanson pourquoi et comment, *Le Français dans le monde*, číslo 263, strana 111

Jacques Brel, Un grand navire qui battait pavillon flamand, *FDLM* číslo 328, 2003

Georges Moustaki: d'Edith Piaf à Emma Thompson, Edmond Sadaka, *FDLM* číslo 332, 2004

Pierre Oudart *Musique !*, *FDLM* číslo 305, 1999

## 12. Přílohy

Texty písní:

**Edith Piaf avec Théo Sarapo**

**À QUOI ÇA SERT L'AMOUR?**

*Paroles et musique: Michel Emer, enr. 3 septembre 1962*

À quoi ça sert l'amour?  
On raconte toujours  
Des histoires insensées  
À quoi ça sert d'aimer?

L'amour ne s'explique pas!  
C'est une chose comme ça!  
Qui vient on ne sait d'où  
Et vous prend tout à coup.

Moi, j'ai entendu dire  
Que l'amour fait souffrir,  
Que l'amour fait pleurer,  
À quoi ça sert d'aimer?

L'amour ça sert à quoi?  
À nous donner de la joie  
Avec des larmes aux yeux...  
C'est triste et merveilleux!

Pourtant on dit souvent  
Que l'amour est décevant  
Qu'il y en a un sur deux  
Qui n'est jamais heureux...

Même quand on l'a perdu  
L'amour qu'on a connu  
Vous laisse un goût de miel  
L'amour c'est éternel!

Tout ça c'est très joli,  
Mais quand tout est fini  
Il ne vous reste rien  
Qu'un immense chagrin...

Tout ce qui maintenant



Te semble déchirant  
Demain, sera pour toi  
Un souvenir de joie!

En somme, si j'ai compris,  
Sans amour dans la vie,  
Sans ses joies, ses chagrins,  
On a vécu pour rien?

Mais oui! Regarde-moi!  
À chaque fois j'y crois!  
Et j'y croirai toujours...  
Ça sert à ça, l'amour!  
Mais toi, t'es le dernier!  
Mais toi, t'es le premier!  
Avant toi, y avait rien  
Avec toi je suis bien!  
C'est toi que je voulais!  
C'est toi qu'il me fallait!  
Toi qui j'aimerai toujours...  
Ça sert à ça, l'amour!...

*Je T'emmène Au Vent : Louise Attaque*

Allez viens, j't'emmène au vent,  
Je t'emmène au-dessus des gens,  
Et je voudrais que tu te rappelles,  
Notre amour est éternel et pas...artificiel.  
Je voudrais que tu te ramènes devant,  
Que tu sois là de temps en temps  
Et je voudrais que tu te rappelles  
Notre amour est éternel et pas...artificiel.  
Je voudrais que tu m'appelles plus souvent,  
Que tu prennes parfois le vent,  
Et je voudrais que tu te rappelles  
Notre amour est éternel et pas...artificiel.  
Je voudrais que tu sois celle que j'entends  
Allez viens j't'emmène au-dessus des gens  
Et je voudrais que tu te rappelles  
Notre amourette éternelle, artificielle.

Et je voudrais que tu te ramènes devant,  
Que tu sois là de temps en temps  
Et je voudrais que tu rappelles  
Notre amour est éternel et pas ... artificiel.  
Je voudrais que tu te ramènes devant,  
Que tu sois là de temps en temps  
Et je voudrais que tu rappelles  
Notre amour est éternel et pas ... artificiel.  
Je voudrais que tu te ramènes devant,  
Que tu sois là de temps en temps  
Et je voudrais que tu rappelles  
Notre amour est éternel et pas ... artificiel.  
Je voudrais que tu te ramènes devant,  
Que tu sois là de temps en temps  
Et je voudrais que tu rappelles  
Notre amour est éternel et pas ... artificiel.  
Je voudrais que tu te ramènes devant,  
Que tu sois là de temps en temps  
Et je voudrais que tu rappelles  
Notre amour est éternel et pas ... artificiel .  
Je voudrais que tu te ramènes devant,  
Que tu sois là de temps en temps  
Et je voudrais que tu rappelles  
Notre amourette éternelle, artificielle...

Joe Dassin – Les Champs - Elysées  
Je m'baladais sur l'Avenue, le coeur ouvert à l'inconnu.  
J'avais envie de dire bonjour à n'importe qui.  
N'importe qui et ce fut toi, je t'ai dit n'importe quoi.  
Il suffisait de te parler pour t'apprivoiser.

Aux Champs-Élysées, aux Champs-Élysées  
Au soleil, sous la pluie, à midi ou à minuit  
Il y a tout c'que vous voulez aux Champs-Élysées.

Tu m'as dit "J'ai rendez-vous dans un sous-sol avec des fous  
Qui vivent la guitare à la main du soir au matin".  
Alors, je t'ai accompagnée, on a chanté, on a dansé  
Et l'on n'a même pas pensé à s'embrasser.

Aux Champs-Élysées, aux Champs-Élysées  
Au soleil, sous la pluie, à midi ou à minuit  
Il y a tout c'que vous voulez aux Champs-Élysées.

Hier soir deux inconnus, et ce matin sur l'Avenue  
Deux amoureux tout étourdis par la longue nuit.  
Et de l'Étoile à la Concorde, un orchestre à mille cordes.  
Tous les oiseaux du point du jour chantent l'amour.

Aux Champs-Élysées, aux Champs-Élysées  
Au soleil, sous la pluie, à midi ou à minuit  
Il y a tout c'que vous voulez aux Champs-Élysées.  
Aux Champs-Élysées, aux Champs-Élysées  
Au soleil, sous la pluie, à midi ou à minuit  
Il y a tout c'que vous voulez aux Champs-Élysées.

## Jacques Brel

### Amsterdam

Dans le port d'Amsterdam  
Y a des marins qui chantent  
Les rêves qui les hantent  
Au large d'Amsterdam  
Dans le port d'Amsterdam  
Y a des marins qui dorment  
Comme des oriflammes  
Le long des berges mornes  
Dans le port d'Amsterdam  
Y a des marins qui meurent  
Pleins de bière et de drames  
Aux premières lueurs  
Mais dans le port d'Amsterdam  
Y a des marins qui naissent  
Dans la chaleur épaisse  
Des langueurs océanes

Dans le port d'Amsterdam  
Y a des marins qui mangent  
Sur des nappes trop blanches  
Des poissons ruisselants  
Ils vous montrent des dents  
A croquer la fortune  
A décroisser la lune  
A bouffer des haubans  
Et ça sent la morue  
Jusque dans le cœur des frites  
Que leurs grosses mains invitent  
A revenir en plus  
Puis se lèvent en riant  
Dans un bruit de tempête  
Referment leur braguette  
Et sortent en rotant

Dans le port d'Amsterdam  
Y a des marins qui dansent  
En se frottant la panse  
Sur la panse des femmes  
Et ils tournent et ils dansent  
Comme des soleils crachés  
Dans le son déchiré  
D'un accordéon rance  
Ils se tordent le cou  
Pour mieux s'entendre rire  
Jusqu'à ce que tout à coup  
L'accordéon expire  
Alors le geste grave

Alors le regard fier  
Ils ramènent leur batave  
Jusqu'en pleine lumière

Dans le port d'Amsterdam  
Y a des marins qui boivent  
Et qui boivent et reboivent  
Et qui reboivent encore  
Ils boivent à la santé  
Des putains d'Amsterdam  
De Hambourg ou d'ailleurs  
Enfin ils boivent aux dames  
Qui leur donnent leur joli corps  
Qui leur donnent leur vertu  
Pour une pièce en or  
Et quand ils ont bien bu  
Se plantent le nez au ciel  
Se mouchent dans les étoiles  
Et ils pissent comme je pleure  
Sur les femmes infidèles  
Dans le port d'Amsterdam  
Dans le port d'Amsterdam.